

25. august 2002

ORGAN FOR MENTAL, SOSIAL OG ØKONOMISK NYORIENTERING

Kr. 10,-

67. årgang

Nr. 7

VÅRT MÅL: Et fritt levende selvvirksomt samfunn
VÅR METODE: Selvkontroll og hensynsløs, men objektiv kritikk
VÅRT MIDDEL: Ny livsorientering bygget på Kristusimpulsen

MOTTO: Riv ned alle gjerder som skiller menneskene og hindrer dem fra å oppleve og erkjenne våre dype fellesinteresser innenfor vårt felles samfunn. Frem med helhetsfølelsen og totalitetsbevisstheten. Ned med partipolitikken og klassekampen. Frem med det frie levende selvvirksomme samfunn.

Vil garantere deg 120 000 kroner:

Hanssen satser på borgerlønn

Er du sosialklient, arbeidsledig eller ufør, kan du bli garantert minimum 120 000 kroner i året – hvis Bjarne Håkon Hanssen (Ap) får det som han vil.

Av Per Ellingsen
og Nina Kraugerud

Kravet er at du inngår en kontrakt med et nytt sosialpolitisk superkontor, ifølge planen til Arbeiderpartiets rettferdighetsutvalg. Utvalget er ledet av Bjarne Håkon Hanssen.

– Vi kommer ikke tilbake til gode gamle dager hvis vi ikke har en sosialpolitisk plattform å stå på. Det er helt nødvendig for å vinne tilbake velgerne, sier Ap's sosialpolitiske talsmann Bjarne Håkon Hanssen til Dagbladet.

Etter Ap's smertelige valgnederlag i fjor høst fikk Hanssen ansvar for å lede Ap's arbeidsgruppe for sosial rettferdighet. Målet var å gjenoppbygge partiets troverdighet i sosialpolitikken. Nå legger Hanssen fram resultatet.

Rettigheter

Ap-utvalget vil innføre en såkalt **kvalifiseringsrett**, som innebærer at alle kan forlange utdanning eller arbeid.

De som ønsker å bruke denne retten, skal inngå en **velferdskontrakt** som skal sikre dem utdanning/arbeid og en fast årslønn på om lag 120 000 kroner uansett om de arbeider full tid eller bare to dager per uke. Beløpet bygger på Statens institutt for samfunnsforskning (SIFOs), livsoppholdsbudsjett.

Det opprettes et nytt **velferds-**

kontor som erstatter Aetat, trygdekontor og sosialkontor. Dette nye superkontoret får ansvaret for å skreddersy opplegg for hver enkelt. Velferdskontoret påser at begge parter overholder velferdskontrakten. – **Vi kan ikke forlange det samme av en stoffmisbruker som av en fullt arbeidsfør ungdom. Det betyr at vi må kreve at noen må gå i full jobb, mens andre må arbeide mindre, sier Bjarne Håkon Hanssen.**

Forslaget gjelder alle som mottar økonomisk sosialhjelp, arbeidsledige, uførepensjonister, enslige forsørgere og mottakere av attføringspenger.

De som nekter å inngå velferdskontrakter, må ta til takke med dagens sosialhjelpssatser, som er vesentlig lavere.

Bjarne Håkon Hanssen vil ikke sette noen tidsrammer for kontraktene varighet. Han avviser at dette er en gavepakke til folk som måtte ønske å utnytte et slikt system

– Ethvert system må tøre å ha et positivt menneskesyn. Det kan godt være at det finnes muligheter for å utnytte systemet, men det velger jeg å se gjennom fingrene med. Dette er en viktig og nødvendig omlegging av hele politikken, sier Hanssen.

– Ikke høyredreining

Han avviser at den individfokuserende reformen er en høyredreining av Ap's politikk.

– Dette er en universell rettighet som skal gjelde alle. Jeg kan tenke meg at dette blir godt mottatt i deler av KrFs rekke, i tillegg til i SV og Senterpartiet, sier han.

Men Hanssen har ingen formenning om hvor mye denne sosialpolitiske revolusjonen vil koste.

– **Jeg kan ikke komme med noe**

Dette trenger vi

Statens institutt for forbruksforskning (SIFO) mener en person trenger en inntekt på omlag 120 000 kroner per år for å ha en akseptabel minstepandard. Dette ligger til grunn for Aps rettferdighets-utvalg.

Utgifter kroner per måned:

Mat, drikke, husholdning	1.880,-
Klær, sko	580,-
Helse og hygiene	340,-
Lek og fritid	560,-
Reiseutgifter	470,-
Møbler	50,-
Telefon, media, div.fritidsart.	840,-
Bolig og brensel	5.000,-
Sum	9.920,-

Totalt ca. 10.000 kr per måned, eller 120.000 kroner per år

anslag nå, men vi er forberedt på at det vil føre til økte utgifter i begynnelsen. Deretter vil kostnadene gå ned og stabilisere seg på et lavere nivå, sier Hanssen til Dagbladet.

Forslaget overleveres i helga til Jens Stoltenberg og programkomiteen.

«De som mottar økonomisk støtte fra velferdsstaten, skal tjene på å delta i arbeid eller annen aktivitet. Det må bli lettere å kombinere trygd og arbeid, og det skal som en hovedregel lønne seg å være mest mulig aktiv.» (Ap's for sosial rettferdighet)

Fra blindhet til nyorientering

av Svein Otto Hauffen

Høyesterettsadvokat Alf Nordhus, orienterte i kraft av lysstyrke, istedenfor ved lystyrke. Det fremgår bl.a. av følgende visdomsord, hvori han utkrystalliserer essensen av sin dype menneskekunnskap og livserfaring. På en så psykoanalytisk treffende måte, at de kan bli til objektiv orienteringshjelp for enhver av oss: «Vår filosofiprofessor i Sverige, Harald Ofstad, skrev: «Villet blindhet – det er vår tids store moralske skyld.» – Andre profesjonelle seere har sagt det før ham. I samlingsverket, som gir kunnskap om livserfaring nedfelt gjennom så mange generasjoner, heter det med Esaias' advarende røst mot kommende katastrofe: «Stirr dere blinde, og vær blinde.» Historien vrirler av eksempel på blindhet – nasjonalt, politisk, og moralsk. Det er ikke noe særegent for vår tid. – Blindhet er, ikke å se fordi noe faktisk stenger for synet. innsnurt i våre sinn er så mange stengsler mot utsyn og innsyn, at vi sjeldent når frem til et virkelig valg. Her settes ord på noen av stengslene: Egenambisjoner, maktglede, selvhvederi, gruppeinteresser eller opportuniste, fordommer, feighet, forfengeligheit, innbildskhet, hovmot, misunnelse, selvrettferdighet, retthaveri, anti-pati og aversjon. Kampen må føres mot stengslene, om øyne skal opplates.» Stengsler kan fjernes – ved daglig mentalhygiene. dersom vi går inn for det – istedenfor å gå hardt ut mot andre. De som med mistanken skjerpede blikk,

gjørne går løs på andre – istedenfor i retning av selvkritikk, selv-ransakelse, selverkjennelse og selvkontroll - de er som regel i tilsvarende grad mistankeløst sløv-synt overfor seg selv og egen tenkemåte. – Den som ikke utøver sunn selvkritikk, utvikler kritikk-syk holdning overfor sin neste, isteden. – Denne lovmessighet er billedlig anskueliggjort til daglig i hukommelse, ved Mesterens formaningsord om «Splinten i din nestes – og hjelken i ditt eget øye». I selvgod umistenksomhet til seg selv, «identifiserer» folk flest seg ubevisst med alt i seg selv. – Vår menneskelige oppgave og utfordring er derimot, bevisst å identifisere alt i oss selv! Det vi er bevisst om, kan vi gjøre noe med. Det vi er ubevisst om, gjør noe med oss. – Det gjelder fremfor alt våre syns- og sinnsformørkede stengsler, som Goethe og B. Dybwad Brochmann betegner som våre indre fiender. De er blandt dem som treffende ble karakterisert av H. Ibsen: « Å leve er kamp med trolde – i hjertets og hjernens hvelv!»

Kan borgerlønn være med å bane veien for positiv frihet? Hva betyr det i så fall? A.S.

Samfunnsliv

Grunnlagt
1931

Med i redaksjonen

Sosialpsykologisk avis

Organ for folkebevegelsen
for ny livsorientering
(Tidligere Samfundspartiet)Astrid Strømme
Indre Sædal 16
50 44 NattlandBertram Dybwad Brochmann
grunnleggerAnders Ryste
disponent og
hjelperedaktør
6150 ØrstaDag Ove Johansen
8200 Fauske
tlf. 756 42 754E-post: dagoj@online.no
redaktørVed innbetalinger benyttes
NB!

Postgironr.: 0532.08.40645

Internett: <http://home.online.no/~dagoj/SAMFLIV.HTM>
eller direkte link <http://samfunnsliv.freeservers.com>

14. nov. 2001

Redaktør Astrid Strømme
Samfunnsliv

Min far, Ole Røyseth Brende, avgikk ved døden i mars 1999. De siste par år ble han ganske senil og sluttet å skrive og følge med.

Men nå ser det faktisk ut som om min far er «oppstanden», da en artikkel av ham er å finne på side 11 av siste Samfunnsliv!

Det er ikke sikkert at den indre krets av min fars «Samfundsparti» enda vet at han er død... Det er eneste forklaringen jeg kan tenke meg, på denne bekymrende artikkel...

Stykket handler om «Det Pengeløse Samfunn», noe som opptok min far gjennom hele hans lange liv (han ble 91). Og som du vet, så var det min far, Ole Røyseth Brende, som sammen med Dybwad Brochmann startet Samfundspartiet i 30-åra, og de fik til og med en representant inn på Stortinget, nemlig Brochmann. Senere arbeidet far med filosofien bak et pengeløst samfunn i hele sitt liv, for å få alt til å klaffe, i utforming. Han hadde et intellekt av de store, men var mye plaget av manglende hørsel i sine siste 40 leveår...

Selv bor jeg i Amerika, men jeg skal nå være i Florø til 11. desember. Min adresse her er Kalkaia 1, 6900 Florø. Min telefon er 971 43 015.

Min amerikanske adresse er:
Else Weinstein,
90-60 Union Turnpike (13A)
Glendale, NY 11385 USA
Tlf. 001 718 441 9093Vennlig hilsen
Else Brende Weinstein

PS: Jeg tok kontakt med Else Brende Weinstein og oppklarte saken. Hun samtykket i bruken av boken (omtale) «Gratissamfunnet». Den brukes inne i mellom både i Samfunnsliv og i Alternativ Samfunn.

Våre tre muligheter

Dusin-religiøse maser
med svada, klisjeer og fraser.Lydstyrke mangler ikke –
men lys-styrke – fra Herrens rike.Vil man «sitt gamle liv bevare»
og seg for tanke-korset spare,
stagnerer man, i ånds-livsfare.Men – som lyst-beruset, i en døs,
mentalt omtåket, «religiøs»,
går man i sjels-oppløsning. Sjanseløs.Den sjel som misforstår – forgår.
Men den som søker og forstår
og livets prøvelser består,
er den som gradvis mer oppstår.

Svein Otto Hauffen

LEDER -
Eksistenslønn i sikte?

«Velferdsstaten utvikler hos oss alle en avhengighet som vanskeliggjør den personlige og moralske utviklingen».

(NK Monsen, 1998, 12)

Venstre har lenge hatt eksistenslønn eller borgerlønn på partiprogrammet. Men det er ikke så mange som har vært klar over det, dessverre! Arbeiderpartiets sosialpolitiske talsmann Bjarne Håkon Hanssen har gjort noe med dette! Årsak: det gikk rent ille ved det siste stortingsvalget, og dette har arbeiderpartiet forsøkt å gjøre noe med. Botemidlet er eksistenslønn til alle norske borgere.

Bjarne Håkon Hanssen har ledet et utvalg som har arbeidet med spørsmålene. Utvalget har kommet frem til at eksistenslønn bør knyttes til en kvalifiseringsrett og en velferdskontrakt, og at det bør opprettes et velferdskontor som erstatter Aetat, trygdekontoret og sosialkontoret. Dette høres greit ut, og kan kanskje redusere det offentlige byråkratiet noe, foruten at det igjen vil gi mindre administrasjonskostnader.

Kanskje eksistenslønn senere kan utvides slik at det går ytterligere an å få bort unødvendig byråkrati og utgifter?

I første omgang er det altså eksistenslønns oppgave å dekke sosialtrygd, arbeidsledighetstrygd og uføretrygd. Vi skal rett og slett garanteres et beløp på kr 120.000 i året (minimumsbeløpet). Beløpet er beregnet av Statens institutt for samfunnsforskning livsoppholdsbudsjett (SIFOs).

Utmerket, ikke sant? Det er nok mange som vil glede seg over dette! Her forleden dag utbrøt en helt tilfeldig ung mann dette da jeg diskuterte saken med en venninne: «Nå skal endelig vår identitet snart få bedre vilkår...» Godt sagt, syntes jeg.

Overlevelse har i historisk sammenheng alltid vært smertefullt, men det er heller ikke uten smerte å motta offentlig støtte i kroner og øre. Før var livet en daglig kamp og slit, og nå er selv det å få økonomisk hjelp fra staten ubehagelig. Hvorfor er det slik?

Kanskje har det noe å gjøre

med det som Nina Karin Monsen sier i sitatet helt foran: velferdsstaten gjør det vanskelig for oss å utvikle oss som personer. Vi blir lett brikker i et stort, upersonlig og fremmedgjort samfunnsmaskineri. I gamle dager var det slitet, det daglige fysiske strevet for tilværelsen som tok knekken på mange personer i ung alder. Det var så absolutt ikke rom for noe så «luksuriøst» som personlig og moralsk utvikling...»

Velferdsstaten har i dag 625.000 alderspensjonister, 77.000 korttidsledige, 32.000 langtidsledige, 26.700 på arbeidsmarkedstiltak, 21.000 på atferingstiltak, 239.000 på uføretrygd, 142.000 pleiepasienter og 15.000 sykehuspasienter (NK Monsen, 1998.12). I prinsippet er alle disse menneskene avhengige av staten, og mange vil oppleve seg og sin livssituasjon som tapere rett og slett fordi de mottar offentlige økonomiske midler fra staten. Men behøver det å være slik? Og hvordan skal det gå når eksistenstrygd blir innført? Kanskje mange fortsatt vil føle seg ille til mote?

Bjarne Håkon Hanssen har på sett og vis kanskje forstått dette. «Vi må våge å ha et positivt menneskesyn», sier han. I den offentlige debatt er det å få eller ingen som har diskutert hva det betyr. I Nina Karin Monsen sin bok «Velferd uten ansikt» er det god hjelp å hente til det. Hun slår et slag for et hjelpesystem som er bygget på gjensidighet, vennskap og aktivitet. Dette har så absolutt noe med et positivt menneskesyn å gjøre.

Samfunnsutviklingen så langt, har langt på vei røtter i et negativt menneskesyn. På 50-tallet trodde vi at menneskene var født passive, og skulle de bli skikkelige og anstendige borgere, måtte de allerede fra barnsben av settes på plass. Vi har alle hørt om trassalder. Det er den tiden i ungene sin utvikling hvor barnet begynner å trene på sin selvstendighet. Da skynder vi oss og setter dem på plass, slik at de til slutt blir kuete, stille og passive. Da

utvikler vi et negativt menneskesyn som får konsekvenser for resten av livet. Men vi ønsker i tilknytning til eksistenslønn å slå et slag for et positivt menneskesyn. Et positivt menneskesyn betyr at barn, unge og voksne får handle fritt, dvs ut i fra sine egne ønsker, holdninger, meninger og karaktertrekk. Men dette må aldri skje på bekostning av andre mennesker. Andre mennesker må alltid tillegges en ufravikkelig egenverdi.

På sett og vis er vi på rett vei. Den teknologiske utviklingen har skapt et velferdssamfunn. Målet er imidlertid materiell frigjørelse, dvs. at det er meningen at du og jeg skal få slippe å arbeide 8 timer hver dag, når det er mulig å arbeide bare 4 timer hver dag og få det like godt, kanskje bedre. Poenget er at den daglige usikkerheten med hensyn til inntekter må være i orden. En eksistenslønn kan være med å løse problemer knyttet til arbeidsledighet og andre former for trygd. Men forutsetningen er at den knyttes til et positivt menneskesyn!

Hva med eksistenslønn sett med BDBs øyne? Sannsynligvis ville han ha vært kritisk, og kanskje ha sagt noe om at utenom Jesusrevolusjonen, og et nytt samfunnsregnskap, som viser de reelle utgiftene og inntektene i landet vårt, og ikke bare de fiktive utgifter og inntekter, så klarer vi heller ikke å få bukt hverken med arbeidsledigheten, eller problemer knyttet til bruken av offentlige, økonomiske midler. Kanskje noe riktig, for alt henger sammen. Men likevel tror jeg på eksistenslønn! Det er så mange veier til Rom, og det ville nok selv BDB måtte ha innrømmet!

AS

Ny bok på Bondes Forlag
av Anders Ryste

Boka heiter «Under ein høgare himmel» og er på ca 130 sider, rikt illustrert med teikningar av vår avdøde emnente teiknar Ernst Berentsen. Boka blir endeleg ferdig og sendt ut til Samfunnslivs lesarar omkring f.k. oktober-november.

Helsing a.r.

Vår mentalitet er
og blir vår skjebne!

Dersom noen av våre lesere har forslag til alternative løsninger å komme med, kan de skrive til Schillerinstituttet, Boks 11918, SE 161 11 Bromma. Tlf. +46 8 98 3010. Fax +46 8 98 30 90.

Even Lorch-Falch

Redaktører 2002

JANUAR:	Astrid Strømme
FEBRUAR:	Dag Ove Johansen
MARS:	Astrid Strømme
APRIL:	Dag Ove Johansen
MAI:	Astrid Strømme

JUNI:
AUGUST:
SEPTEMBER:
OKTOBER:
NOVEMBER:
DESEMBER:

Dag Ove Johansen
Astrid Strømme
Dag Ove Johansen
Astrid Strømme
Dag Ove Johansen
Astrid Strømme

WÄRENDSBLADET NR 6 2002:

I smältdegeln

Sant kristen och tidlöst skön artikel ur Frisksport nr 6 1938
Åter dagsaktuell på grund av våldskrisen i Palestina. Red.

I min julartikel, «Vi och våra gudar», skrev jag: «Det ges ingen religiös tro och filosofisk åskådning, som någonsin kan ompänna liet och med vilken vi kunna slå oss i ro till alla tider. Såsom allt annat måste varje tro och livsåskådning från tid till annan gå genom livets och utvecklingens stora smältdegel. Vi måste under vår vandring genom tiderna och världarna ständigt bygga den ena livstron och livsföringen större och skönare än den andra.»

Litet anade jag, då jag skrev dessa rader, hur snart jag skulle få belägg för mina tankar i den kyrkliga kristendomens egen utveckling – denna form av kristendom, som jag icke kunnat lida allt sedan jag var barn och stått som en öppen motståndare till i mognare år. På samma sätt som de flesta tänkande människor i vår tid har jag alltid skarpt skiljt mellan kyrkans lära om Kristus och evangeliernas. Under århundradenas lopp har kyrkan i sig upptagit och sökt att med kristendomen förena en massa föreställningar av dels hednisk, dels filosofisk och dels astronomisk art, vilka haft litet eller intet med Kristi förkunnelse att göra. Utan trivel har den andliga alliansen med den s.k. Ptolemeiska världsbilden och den på densamma byggda filosofiskt-religiösa livssynen varit i hög grad ödeläggande för den kyrkliga kristendomen. Denna uppdelade som känt världsallet i två geografiskt och religiöst skilda «livs-sfärer», som stodo i oförsonlig motsats till varandra och kämpade en kamp på liv och död om herraväldet i världen och människornas själar. Jordan antogs ligga orörlig i världsallets mitt. I dess innandöme fanns den ena livssfären, *helvetet*, där de fördömda finga försmäkt i den eviga pinan. Ovan jorden och molnen spände sig himmelens fasta, stålblåa valv, bakom vilket Gud tronade i sitt majestät över den andra livssfären; *himmelen* med änglarnas härskaror och de *frälsta*, vilka kommit dit «utan sin förskyllan och värdighet» allenast tack vare sin tro på Kristi undergörande försoningsdöd på korset.

Det är lätt att räkna ut till vilka fruktansvärda själsliga konsekvenser en sådan tro måste leda. Den har närt split, tvedräkt, högfärd, själviskhet, hjärtlöshet och iskall obarmhärtighet samt gjort allt för att avlägsna i stället för att närma människan till det ideal av mänsklighet och gudomlighet, som Kristus kämpade och föll för.

I den artikelserie, som våren 1936 ingick i denna tidning och i vilken jag skildrade mina religiösa upplevelser från tidigaste barndom, skrev jag bland annat om den, på den Ptolemeiska världsbilden byggda, kyrkliga livssynen följande: –

«Att tiden är sjuk och ur led till följd av de många århundraden, som denna livssyn behärskat människornas sinnen, kan ej bestridas. En enda upplevelse är nog för att behärfva dett: –

Under min dagliga promenad till

universitetet i London för trettiofem år tillbaka såg jag ofta i januari och februari månader hundratals arbetslösa män, kvinnor och barn ligga utsträckta på den fuktiga, rimfrostklädda marken i den stora *Regents Park*, där de i brist på medel till logi tvungits att tillbringa natten. Om dagen drevos de, hungriga och utsvultna, av polisen gata upp och tata ner, utan att någon tog hand om dem eller bekymrade sig om deras tillstånd. London var då, som den är i dag, jordens rikaste stad. Runtom *Regents Park* bodde rika, «kristna» familjer i palatslika bostäder, från vilkas fönster man varje morgon kunde åse eländet. Hela världen hade detta framför sina ögon, men ingen rörde ett finger.»

«Denna syn gjorde på mig ett outplånligt intryck. Hur är det väl möjligt, frågade jag mig, att något sådant kan försiggå i ett land, som berömmar sig att vara kristet och att ha utsänt flere missionärer och spritt ett större antal biblar än något annat folk på jorden.»

«Svaret lämnar den på den *Ptolemeiska världsåskådningen byggda kyrkliga livssynen*, som i sina huvuddrag står så väsensfrämmande för livet självt och för andan i Kristi förkunnelse. Denna livssyn gjorde fattigdomen, nöden och eländet icke allenast till en del av den gudomliga världsordningen och en social institution, utan även till nödvändiga genomgångsstadier och förutsättningar för själens frälsning. Som Gud slog Job, så slår han människorna. Han rannsakar hjärtan och njurar och tillmäter var och en, vad honom tillkommer». När därför olyckorna och livets misär betraktas som en gudomlig institution och alla livsbärande och livsfrämjande krafter och egenskaper inom människan negeras generation efter generation under tusentals år medan de livsvaga och livsnegerande tolereras och förhärsligas, så är det icke förvånansvärt att vi slutligen kommit till ett tillstånd som det närvarande.»

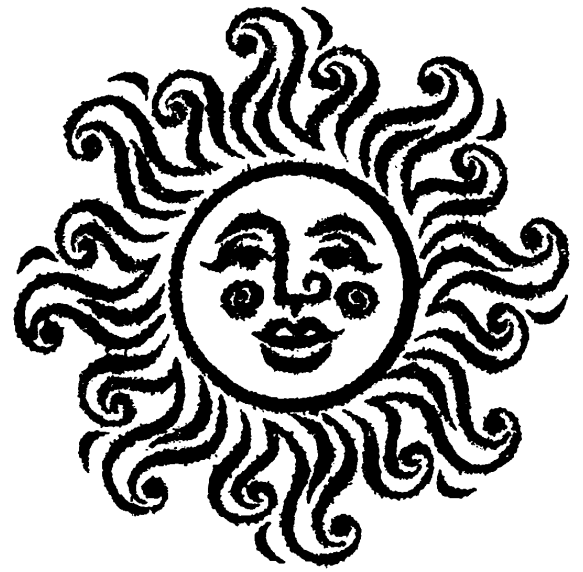
«Skall den Ptolemeiska världsbilden draga kristendomen med sig i sitt fall? – Hur svårt än kyrkan fått böta för sin allians med densamma, så tror jag dock att denna världsbildssammansättning har kommit att verka endast befriande på det väsentliga i Kristi förkunnelse. Till detta räknar jag framför allt den underbart sköna liknelsen om «den barmhärtiga samariten», vilken liknelse i och för sig bort vara nog för att omöjliggöra synen i *Regents Park*. I denna liknelse har samlat sig som i en brännpunkt det sannaste och bästa i kristendomens väsen. Långt efter det att även namnet «kristen» måhända har försvunnit från världen, kommer denna liknelse att leva som en evig förebild för vad som bör vara normgivande i förhållandet människor emellan. – Med denna liknelse lade «Siarskalden från Nazaret» grundvalen till den sociala etiken för alla tider.»

Under de trettiofem år som har gått sedan upplevelserna i *Regents Park*, har jag noga följt med den religiösa och sociala utvecklingen i England. En återupprepning av scenerna från seklets början vad arbetslösheten beträffar har omöjliggjorts – men icke av kyrkan och kristendomen, utan av det engelska arbetarpartiets växande makt och inflytande. Kyrkorna stå tomma, och den engelska statskyrkan börjar känna grunden vackla under sina murar. Samtidigt har den sociala ofriden och hatet – ej mer mellan olika klasser utan huvudsakligen mellan politiska meningsgrupper – stigit i höjden. Ju närmare dessa grupper stå varandra, dess intensivare är även hatet dem emellan. Man håller handen på knivskaftet eller pistolkolven, färdig att vid första bästa tillfälle röja sin närmaste politiska motståndare ur vägen i den sociala likformighetens namn och tecken. Aldrig har det funnits mer av socialt hat och intolerans i världen, och aldrig ha dessa allt sönderfrätande och nivellerande antisociala krafter varit bättre organiserade.

Men mitt i allt detta sker ett stort under. Från det minst väntande hållet kommer plötsligt ett budskap och en ny kraft, som bryter fram med en överväldigande oemotståndlig makt och enar det söndrade, kommer de dödligaste fiender att trycka varandras händer och de bäst lottade att lämna hem och rikedomar för att dela de mest betrycktas öde. Hatets och intoleransens röst tystnar, förstummas och förbytes i samförstånd, samgående och broderskap. Eller vad säges om t.ex. detta: –

Bill Rowell var den, som ledde Londons buss-strejk under den engelska kröningsveckan. Han var känd som det sociala hatets apostel – mannen, som vid första tillfälle till en social revolution hade gjort processen kort med sina sociala och politiska motståndare. – En dag kommer till honom en man som var direktör för ett stort bolag. «Bill», säger han, «vi äro båda på galen väg. Det här går ej. Vi måste ändra våra liv, vi måste predika samförståndets, den goda viljans och det kristna broderskapets förkunnelse och lära i stället för hatets och splitets. Vi måste offra oss själva och allt vad vi äga för att förverkliga detta mål, ty annars gå vi alla under och kaos och död blir änden på det hela. Det är livets andliga krafter vi behöva, om vi skola kunna bygga upp ett nytt samhälle, ty detta är ju allas vårt gemensamma stora mål. Vi måste vara fullständigt ärliga mot varandra, vi måste samarbeta i fullständig osjälviskhet, ledda av de renaste motiv i alla våra handlingar och av den fullkomliga kärlek, som fick sitt högsta uttryck en gång i tiden i Jesu Kristi lära och leverne.»

Sådant var talet. Men *Bill Rowell* hänlog åt alltsammans. Han hade ett osläckligt hat särskilt till vad man kallade «bible-thumpers» eller dessa gudsnådeliga bibel-kolportörer,

som gå från hus till hus och vilkas tal är fullt av vackra fraser medan deras hjärtan äro fulla av religiös intolerans, självbelåtenhet, själviskhet och egenrättfärdighetens förhärdning. Bill var van att utan vidare kasta dem på dörren den ena efter den andra. Men i detta fall tvekade han likväl. Ty det var något hos den mannen och i den stämman, som han aldrig hört förut. Där stod han lugnt kvar och såg Bill djupt allvarligt i ögonen. «Bill, vill du låta mig hjälpa dig?» sade han. «Gärna», svarade Bill, som tyckte att man i alla fall kunde sätta mannen på ett prov. «Hur vil du då hjälpa mig?» – «Låt mig få bo hos dig!» – «Som du vill, men då får du sova på golvet, för någon säng har jag ej att bjuda på», sade Bill halvt triumferande, viss om att mannen nu skulle gå sin väg. Men han gick ej. Han sov på golvet hos Bill, han hjälpte honom och hans hustru med alla deras göromål, han bar in kol, hjälpte till med disken, sökte städa och ordna upp hemmet, vilket väl behövdes ity att både Bill och hans hustru voro hemfallna åt spriten och tobaken i så hög grad, att de ej hade några medel över till annat än livets yttersta nödortf. Oordningen och smutsen började småningom att försvinna. Det blev ordning och reda i hemmet. Men än mer. Mannen lyssnade till alla deras bekymmer, tog del i alla deras angelägenheter och sökte hjälpa dem i allt och ställa allt tillrätta – ej med penninggåvor och köpt hjälp utan med sina egna tankars och händerns arbete. Inför dette veckade Bill. Något sådant hade han aldrig varit med om. Det började stiga upp underliga tankar i hans hjärna. Hatets förkunnelse ville ej mer flyta med samma lathet över hans läppar. Slutligen en dag föll allt samman för Bill ... alla de tankar han tänkt och alla de känslor han hyst under så många år dunstade bort. Han reste sig, tryckte sin nyfunne väns hand, förklarade att denne hade rätt och han orätt och att han var beredd att vandra den nya vägen och börja ett nytt liv, viss om att detta bättre än allt annat skulle leda till mänsklighetens lycka och välfärd. «Fullständig ärlighet, rent liv, osjälviskhet och kärlek» ... mumlade Bill ... «kärlek till människorna... även till mina fiender... även till mina fiender!...» Bill gick upp till Lord Mayorn i London och talte om vad som hänt samt bad honom om tillgift för allt orättvist han hade sagt om honom. Han gick från hus till hus och människa till människa. Med alla ville han göra upp i den nya andans tecken. Och det blev en uppgörelse, som fann gensvar. Bill gick slutligen upp i talarstolen. Men det var ej mer den gamle Bill, utan at en

ny man med en ny förkunnelse. Det gick som en susning genom salen. Alla ville höra Bill. Så hade han aldrig talat förut. Det låg en kraft och målmedvetenhet i hans tal, som ryckte alla med sig. Vänner och fiender slöto upp i samlad trupp kring Bill. Han talte för de fattiga och de rika. Han talte slutligen för en utvald samling av Englands främsta statsmän, politiker och magnater.

«Det skulle bli en revolution i världen, men en vida större än de och Bill någonsin tänkt sig», sade Bill. «Han hade funnit krafter som förmådde mer än alla de ekonomiska och sociala... krafter, som kunde omskapa och omdana människan och samhället så som inga andra krafter i världen.» Om dem talte Bill. Och de höga herrarna lyssnade häpnat. När talet var slut, bröt en applåd lös, var till man aldrig hört maken. Men mycket hände efteråt, som var vida förmer än alla applåder. Så gick t.ex. en av de närvarande, en stor kolmagnat, som aldrig i hela sitt liv hade talat med en enda av sina arbetare utan i sin advokats närvaro, hem i underliga tankar. Dagen därpå sammankallade han alla sina arbetare och höll till dem ett tal, som de säkerligen aldrig komma att glömma. I detta tal bad han dem bland annat om tillgift för att «han gjort den senaste kolstrejken nödvändig». «Nu», lovade han dem, «skulle det bli en ny anda, ett nytt samförstånd och en ny tingens ordning.» Och det blev det även.

Berättelsen härom flög över landet och nådde bland annat även den gamla radikala, oförsonliga revolutionären Maxtons öron. Det lyste upp i hans ögon! «Ni gör», sade han till Bill Rowells män, «det som jag trodde att endast en ekonomisk och social revolution kunde utföra.»

Det märkligaste kommer emellertid till sist. Bill var ordförande i *The unemployed Association* – «De arbetslösa förbundet», där han alltid varit klasshatets brinnande apostel. Han sammankallade förbundet, förklarade sin ställning och bad att få avgå. Men avsägelsen blev ej godtagen. Man anhöll enhälligt om att han skulle stå kvar. «We like you better as you are now!» – «vi tycka bättre om dig som du är nu», blev svaret.

Men Bill var ej blott en förkunnare. Det var mycket i hans eget liv, som han trott skulle vara omöjligt att ändra, vilket nu blev helt annorlunda. Som en självfallen sakt lämnade han och hans hustru sväl sprit som tobak. Ett rent och osjälviskt andligt liv kräver även ett rent kroppsligt. Bill hade funnit oanade kraftkällor, som överallt och i allt gjorde det omöjliga möjligt.

Et livssyn som gir mening

Om Martinus og hans verk

Denne artikkelen tar utgangspunkt i kosmiske analyser gitt oss av den danske åndsforsker og forfatter Martinus Thomsen (1890–1981)

Av Søren Olsen

Martinus ble født i Sindal, en liten by på Jylland i Danmark. Han vokste opp under fattige, men kjærlige kår. Han fikk en svært begrenset undervisning i en liten landsbyskole i slutten av 1890-årene. Som 12-åring ble han satt i arbeid på en gård, siden ble han utdannet i et meieri. Ut fra denne oppveksten er det ikke lett å se at han senere i livet skulle oppnå den viten og innsikt som hans forfatterskap avslører.

Den utløsende bakgrunnen for Martinus forfatterskap var opplevelsen av en dyptgående bevissthetsforandring som skjedde i mars 1921. I fortalen til sitt hovedverk beskriver Martinus denne opplevelsen slik:

«Den kosmiske ildåb, som jeg hadde gennemgået, og hvis nærmere analyse jeg ikke kan komme ind på her, havde altså efterladt sig den kendsgerning, at der i mig var blevet udløst helt nye sanssevner, evner der satte mig i stand til – ikke glimtvis – men derimod i en permanent vågen dagsbevidsthedstilstand at skue alle de bag den fysiske verden bærende åndelige kræfter, usynlige årsager, evige verdenslove, grundenergi og grundprinsipper. Tilværelsesmysteriet var således ikke noget mysterium for mig. Jeg var blevet bevidst i verdensaltets liv og indviet i det guddommelige skabepincip.»

Martinus har skrevet verket «Livets Bøger» i syv bind og «Det Evige Verdensbillede» – bind I – IV, basert på symboltegninger, samt en lang rekke enkeltbøker og artikler. Han kaller sitt samlede verk for «Det Tredje Testament». Om det virkelige er et tredje testamente, er ikke noe Martinus ønsket at leserne skal tro på. Selvstendige og søkende mennesker må, ved sine egne øyne og tankers forståelse, selv finne ut om det virkelig er mulig.

Martinus visste at hans åndsvitenskap først ville bli kjent og forstått av mange etter at han var død – derfor levde han stillferdig og stort sett ukjent for offentligheten. Han grunnla Martinus Institut i København, og et kurscenter i Klint på Sjælland. Bøkene er oversatt til mange språk.

Martinus hadde evnen til å se bak tilværelsens fysiske overflate. Det han så beskriver han i en logisk form, slik at leseren selv har mulighet for å undersøke om det kan være sant det han skriver. Leseren kan ta det som en omfattende teori som kan bli til virkelighet gjennom den enkelte leserens egen bearbeidelse og livserfaring.

Martinus mener at nå er mange mennesker modne til å kunne forstå det budskapet som verdensreligionene er troens inngang til. Han har uttrykkelig ønsket at det aldri skal dannes forening eller medlemskap omkring hans verk. Det er ikke snakk om en ny trosretning. Marti-

nus har grunnlagt en åndsvitenskap, en kosmologi (lære om universets orden). Kosmologien skal være like fritt tilgjengelig som alle andre former for vitenskap.

Et logisk og optimistisk livssyn

En gang var vi aper! Nå holder vi på å bli følsomt tenkende mennesker. Vi er underlagt en fullstendig lov-messig utvikling. Det er ikke tilfeldig at åpen blir menneskelig, det er et naturlig ledd i utviklingen. Menneskeriket vokser ut fra dyreriket. Vi mennesker utgjør et overgangsvesen mellom dyr og riktige mennesker. Vi er ennå ikke ferdig utviklete mennesker. Så lenge vi rommer striden og gjengjeldelsens sinnelag, har vi noe viktig å lære av krig, konflikt, og andre former for lidelse.

Alle mennesker har humane egenskaper i et eller annet omfang. Man kan finne litt humanisme bak fasaden selv hos den mest hardkokte, og man kan tilsvarende finne litt primitivitet selv hos det fineste dannede mennesket. Det kan være små flyktige følelser, stemninger og tanker, som ærlig talt ikke vil menneskene det beste. Litt konkurransementalitet, intoleranse, sjalusi og kanskje hovmod i en eller annen form.

Vi mennesker har to sider i vårt sinn! Den ene siden er vi stolte av og viser den gjerne frem. Den andre siden lever liksom litt i det skjulte, ingen bryr seg om å være i samme rom som den. Den er ikke verdsatt av andre, de fleste forsøker å gi den siden så lite plass som mulig i sitt liv.

Vi er forbausende enige om hvilke egenskaper som er usiviliserte (dyriske) og hvilke som er siviliserte (menneskelige). Hvorfor er vi i hovedtrekk enige om at egenskapene til høyre på tegningen er menneskelige og positive, mens de til venstre er primitive og negative?

Hvis vi ser på egenskapene til venstre (de negative), har de ett felles trekk; de er konfliktskapende. Her er det bare plass til meg og de nærmeste, familie/klan/nasjon! Motsatt er egenskapene på høyre side av de slag som umulig kan komme i konflikt med noen. Her er det plass til alle.

Negative eller positive egenskaper – vi er tydeligvis ikke nøytrale på dette området. Vi velger side! Selv om vi kan ha litt av kanskje alle de negative egenskapene, så undertrykker vi dem det beste vi kan – hvorfor? Det beste svaret jeg kan finne, er at vi alle har ubehagelige erfaringer med bruken av de såkalte negative egenskapene.

Når sinne er negativt, må det være fordi jeg har erfart hvor ubehagelig det er når noen blir sinte på meg. Sinne er et våpen! Jeg har åpenbart en følelses- eller lidelseserfaring, en lidelseshukommelse, som får meg til å holde sinnet tilbake.

Det ubehagelige er at våre erfaringer ofte avholder oss fra å slippe sinne utover en annen, mens vi

fremdeles blir sinte inni. Sinnet romsterer innendørs i oss. Det ødelegger det gode humøret og tapper oss for energi. Sinne er motsetning til det vi oppfatter som en god stemning i psyken – lykke. Sinne er faktisk det vi kaller for en dårlig stemning i psyken – og derfor noe negativt.

På bakgrunn av erfaringer som vi er enige om, kan verden deles opp i negativt og positivt, *ondt og godt*. Det som gjør vondt, og det som gjør godt. Det avhenger av våre evner/erfaringer på følelsenes område om hvor gode vi er til å holde de negative egenskapene nede, og fremme de positive.

Vår mentale splittelse smitter av på verden. Vi rommer krigens, så vel som fredens mulighet i oss. Et splittet menneske har den svakheten at når han treffer på en sur kverulant, så er det nesten umulig å unngå å bli smittet. Kverulanten sliter i mine negative egenskaper. Jeg må bruke en hel del energi for å dempe min primitivitet, og selv når jeg synes at jeg har klart det bra, er det gått litt utover humøret. Hvis jeg har greid oppgaven, hadde jeg forlatt kverulanten like glad og fornøyd som da jeg møtte ham. Jeg hadde kanskje til og med sendt ham en kjærlig tanke, for om mulig å mildne hans plagede sinn.

Faktisk har de fleste som mål å være gode! Til tross for vår splittelse, bør vi glede oss over at mennesker normalt er både hyggelige, hjelpsomme og omgjengelige – selv om det langt fra alltid er like lett.

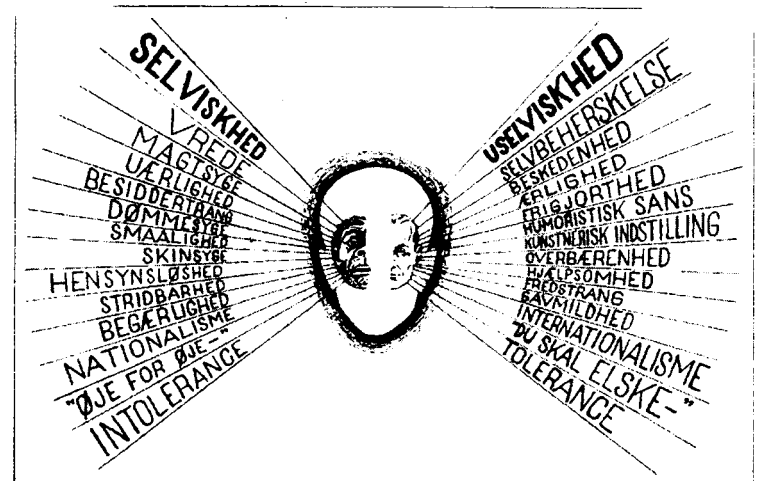
Kanskje vil tilværelsen noe med oss. Hver i sær har vi en masse erfaringer som på en rekke områder gjør oss enige om hva som er ondt og hva som er godt. Vi forsøker det beste vi kan å hemme det onde og fremme det gode.

Det Gamle Testamentet forteller om utdrivelsen fra paradiset have på bakgrunn av en fristelse som vi ikke kunne motstå. Vi måtte smake frukten fra kunnskapens tre, for, slik slangen lokket oss, å bli lik Gud til å kjenne forskjell på godt og ondt.

I uminnelige tider har vi tygget på frukten fra dette kunnskapstreet, og neppe har vi tidligere hatt en så klar mening om hva som er godt og hva som er ondt, selv om vi vet at vi fremdeles har mye å lære, for ufreden på jorden kan bare stamme fra oss.

Martinus mener at «naturen» lov-bundet og forutsigelig omskaper dyret til menneske gjennom evolusjonen – og hovedtemaet i denne utviklingen er at følelse og intelligens vokser på bekostning av instinktstyrt rå styrke og kampånd. Vi lærer å skjelle godt fra ondt. Dyret i mennesket skrumper, og mennesket vokser! Det skjer gjennom den erfaringsdannelsen som vi kaller livet – mange fysiske liv – og en av de grunnerfaringene vi gjør oss, er at det onde er lidelsesykt og derfor ikke ønskelig.

Den tiden vi lever i utgjør et viktig ledd i vår utvikling fremover. Vi ut-

vikles videre mot å bli følsomme, kjærlige, selvstendig tenkende mennesker. *Mennesker som selvfølge- vet og forstår hvem vi er, hvor vi kommer fra, hva vi er på vei til, og som kan se hvor viktig det er å kunne kjenne forskjell på godt og ondt, og praktisere det gode.*

Der det hersker uvitenhet om tilværelsens fundamentale sammenheng, vil lidelsen bli en uunngåelig, løvbundet, personlig erfart konsekvens.

Vi kommer ikke utenom å forstå hva nestekjærlighet betyr i praksis, for det er, i følge Martinus, universets grunn tone.

Vi tygger løs på frukten fra kunnskapens tre som aldri før. Intelligensen dominerer over følelsen, moralen og etikken. Troen på en allmektig, allvis og allkjærlig Gud som styrer alt, blir erstattet med viten om ting, materialisme og ateisme. Dette er en utvikling som truer med å etterlate mennesket i et åndelig tomrom, der tilværelsen tilsynelatende ikke har noen mening. Det kan det følsomt tenkende mennesket i lengden ikke leve med. Uten mening i tilværelsen, mister vi livsgnisten. Hele denne utviklingen vil avsløre at den materialistiske viten som mennesket erstatter troen med, ikke er fullkommen – men den er likevel nødvendig, for den er lærerik. Gjennom blant annet å studere naturen, lærer vi å tenke konkret logisk, og denne evnen er avgjørende for også å kunne forstå den åndelige vitenskapen.

Via tenkningens vei skal vi begynne å forstå at *det psykiske er det primære ved det levende vesen*. Mennesket er primært psykisk og sekundært fysisk. Det er uttrykk for feil tenkning hvis vi tror at vi blir til ingenting når vi dør. Bare gjennom følelse, intelligens, og etter hvert intuisjon, kan vi fatte tilværelsen i sin helhet. Nettopp disse tre psykiske egenskapene er under helt planmessig utvikling i mennesket.

Vi er så fokusert på den fysiske virkeligheten at vi nesten overser hvor stor rolle det psykiske spiller i vårt liv. Vi bedømmer ikke bare de andre på deres utseende, men i aller høyeste grad også på deres væremåte. Om hun er glad eller trist, det er noe psykisk. Om hun er kjærlig eller irritert, det er noe psykisk. Om hun

er skuffet eller tilfreds, det er noe psykisk. Om hun er rettferdig eller urettferdig, det er noe psykisk. Om hun har menneskelige egenskaper eller ikke ... psykisk. Stemninger, følelser, tanker og inspirasjon – det er psykisk, *alt det som er vesentlig ved et menneske, det kaller vi for psykisk*. Likevel har vi en svært virkelig opplevelse av å være fysiske – jeg er min kropp!?

Vi lever i en verden fylt av fysiske påvirkninger, men vi kan like sikkert si at vi lever i en verden fylt av psykiske påvirkninger. Vi kan bli «berørt» av en bil og komme alvorlig fysisk til skade, men det er likevel langt mer alminnelig, og til tider svært alvorlig, å bli følelsesmessig berørt. Vi er så forankret i vår oppfattelse av å være fysiske at vi nesten overser hvor mye vi er opptatt med følelser og tanker i det indre – det skjer nærmest i døgn drift.

Verdensreligionene, her iblant kristendommen, handler om vår psykiske/mentale, humane utvikling – om de lovene som styrer våre liv, enten vi er bevisste om det eller ikke. Det er skrevet i en trosform, fordi det var det eneste vi hadde evner til å fatte den gangen Jesus gikk på jorden. I mellomtiden er intelligensen vokst voldsomt, og det har presset den religiøse troen ut av manges liv. Nå nærmest tilber vi den tekniske intelligensen.

Jesus snakket ikke om følelse, intelligens og intuisjon, han snakket om at *den rene av hjertet skal se Gud*. Mens han hang på korset, praktiserte han å be for sine bøddler. Hvis vi vil leve i fred med oss selv og vår neste, må vi oppgi enhver form for fiendskap og gjengjeldesestanker. *Elsk din neste – selv dine fiender!* «Som du sår skal du høste. Med det mål du måler skal du selv tilmåles. Alt hva dere vil at menneskene skal gjøre mot dere, må dere gjøre mot dem». *De færreste har forstått at her snakker Jesus om en universell grunnlov som det er helt avgjørende for oss mennesker å forstå, hvis vi vil fris fra lidelsen*. Det forekommer oss absurd at vi skal elske våre fiender. Vi kan tenke at fiender skal hates, bekjempes, og om nødvendig drepes – og avslører med

■ forts. neste side

Fra Samtiden 2/2002:

Den avpolitiserende miljøpolitikken

Miljøpolitikken fremvekst i Norge har svekket demokratiets generelle tilstand. Avpolitiserende tenkemåter har fått bredt gjennomslag. Miljøsektorens nåværende mangel på systemkritiske perspektiver skaper også en snever oppfatning av miljøproblemer: enkeltmennesket belemres med skyld mens de nasjonaløkonomiske innretninger beskyttes mot kritikk.

Av Ingerid S. Straume

Det snedige er at ved å forskyve ansvaret for «forbrukssamfunnet» til individnivå, kan myndigheten toe sine hender i miljøspørsmål. «Miljøpolitikk» har i dag lite med politikk å gjøre. Snarere er det snakk om en administrativ praksis som ved sin problemforståelse bidrar til å tåkelegge miljøproblemenes genuint politiske sider. Den nære sammenheng som eksisterer mellom miljøproblematikken og vår samfunnsformasjon – verdenshandelens innretninger, rentebasert kapitalisme, avhengigheten av petroleumsutvinning, arbeidslivets organisering – forsvinner beilelig ut av syne når myndighetenes «miljøinnsats» konsentreres om in-

dividnivå i form av forbrukeropplysning og holdningsskapende tiltak. Det mest sentrale av alle politiske spørsmål, spørsmålet om hvilken type samfunn som skal få utvikle seg, er rett og slett faset ut av miljødebatten.

Dermed kan Utenriksdepartementet, i sitt utkast til en «nasjonal strategi for bærekraftig utvikling», definere miljøproblemer som sekundære, sosiale problemer – som er så «utfordrende» at bare fortsatt oljeutvinning og oppbygging av oljefondet kan skape det nødvendige økonomiske handlingsrom for å kunne ta itu med dem.

Godt hjulpet av forskning og frivillige organisasjoner har offentlig miljøforvaltning i lengre tid bidratt til å eliminere befolkningens tilgang til å agere som borgere: politiske subjekter og medskapere av samfunnet. Sektorens aktører leder an i å tiltale oss enten som uopplyste «barn» som ikke er i stand til å se sitt eget beste, eller endimensjonale forbrukere – begge er subjektroller med behov for «bevisstgjøring». Når adgangen til borgerrollen begrenses, forsvinner også de bredt anlagte politiske diskusjonene om samfunnet, dets innretninger og spesielt dets formål. Følgen er at offentligheten avpolitiseres og offentlig miljø «politikk» blir et vedheng til sosialøkonomien. Miljøsakene taper selv på dette, fordi vi inntar andre, snevrere standpunkter som forbrukere enn vi gjør som borgere. Ingen

«Miljøbevegelsen er et sidedesprang i historien»
(M. Bergström, 1991)

Det er naturlig å spørre om hvorfor? Svar: Det er fordi miljøpolitikken har røtter i det mekanistiske menneskesyn, og ikke i en organisk og levende oppfatning av mennesket. Verdivurderingen er rett og slett for dårlig.
(Astrid Strømme)

har beskrevet forskjellens miljømessige betydning bedre enn filosofen Mark Sagoff:

I speed on the highway; yet I want the police to enforce laws against spinning. (...) I love my car; I hate the bus. Yet I vote for candidates who promise to tax gasoline to pay for public transportation (...) I have an 'Ecology Now' sticker on a car that drips oil everywhere it's parked.

Når Sagoff agerer som borger, stemmer han på politikere som kan beskytte ham mot egoistiske forbrukere som ham selv. Borgerrollens prioriteringer – langsiktige vurderinger på fellesskapets vegne – kan aldri aktiveres ved tiltale til forbrukerrollen. Det er derfor av stor politisk betydning at mye, kanskje storparten av dagens samfunnsvitenskapelige forskning om miljøspørsmål er forbruksforskning. Forskning på forbruk som «identitetsskapende praksis» er et særdeles subtillt bidrag til å sementere en oppfatning om at individets rolle er forbrukerrollen. En annen, avpolitiserende forskningstrend er å undersøke forekomsten av etisk eller politisk forbruk; det vil si bevisst valg av produkter for å styre produksjonsmåter, transport etc. i en ønsket retning.

Ingen bør forledes til å tro kategorien «politisk forbruk» dekker samme handlingsspekter som «borgerrollen», eller at denne forskningen kan gi et uttømmende bilde av individets muligheter til å påvirke samfunnet. Politisk forbruk dreier seg bare om valg mellom foreliggende muligheter, ikke om aktiv samfunnskapelse. En samfunnsanalyse som utelater borgerdimensjonen nedtoner demokratiets potensial, og bidrar til å hemme systemkritikk og aktiv samfunnsforandring.

Miljøpolitikken demokrati-skepsis

Miljøbevegelsens idèhistorie har mange innslag av både apolitiske og demokratifjendtlige tenkemåter. Den «klassiske» naturverntanken, som var dominerende i naturvernorganisasjonene frem til midten av 1960-årene, tilsetter alle sosiale, kulturelle og politiske spørsmål i kampen for å bevare «den rene natur». Tidlig på 1970-tallet utkom flere skjellsettende forskningsrapporter som vektla miljøproblemenes

menneskeskapte dimensjon, og begrepet «naturvern» ble erstattet med «miljøvern». I en viss forstand var miljøbevegelsen på 1970-tallet sterkt politisert – med radikale skiller mellom rett og galt, venn og fiende – og en sterk kritikk av industrikapitalismen

Men det er de avpolitiserende tenkemåtene fra denne perioden som har fått størst gjennomslag i dagens miljø«politiske» tenkning. Den norske miljø bevegelsen er nemlig, ifølge sosiologen Frode Gundersen, også en kulturell praksis, med røtter i de store folkebevegelsene fra annen halvdel av 1800-tallet. 1970-tallets miljøvernorganisasjoner var sterkt preget av folkebevegelsenes kulturelle idealer, som «enkelhet i livsstil og en ganske sterk moral- og pliktoppfatning», altså en orientering mot individet. Utrykk som «miljøbevissthet» og «miljøsynder» peker mot røtter i pietismen. Disse individorienterte momentene har utkrystallisert seg i en ide om at miljøproblemenes primært skyldes holdninger – manglende «miljøbevissthet» – ikke nødvendigvis i form av direkte miljøfiendtlige holdninger, men snarere en fremmedgjort eller falsk bevissthet (jf. dypøkologien). Ondets rot blir da å finne i aktørenes bevissthetstilstand – som «miljøfiendtlige» handlinger springer ut av. Og det blir denne som må endres før man kan oppnå ytre resultater.

Den idealistiske årsakbestemmelsen (i bevisstheten) passer som hånd i hanske med en appell som primært ble fremmet av folkebevegelsen Fremtiden i våre hender – med en utilsiktet, avpolitiserende effekt. Erik Dammann beskriver, i en kritisk tilbakeskuende artikkel, grasrotbevegelsens kongstanke: «Hvis mange nok demonstrerte sin forandringsvilje ved å hoppe av forbruksskarusellen, ville politikerne etter hvert tvinges til å legge om fra vekst til global solidaritet og miljøansvar». Appellen til individenes livsstilprosjekter er i dag varmt omfavnet av myndigheter og forskningsmiljøer – og man venter fortsatt på at individene skal ta ansvar for «forbrukssamfunnet» og tvinge frem endringer i det politiske og økonomiske system ved sine enkelthandlinger. I dag innser Dammann at denne tilnærmingen var naiv for å oppnå systemendringer – men den passer utmerket for å moralisere omkring egoisme og svakhet i befolkningen...

Da forskere og miljøorganisasjoner i løpet av 1970-tallet begynte å formulere miljøproblemer som overhengende kriser (befolkningskrise, ressurskrise osv.), ble det etablert en oppfatning om at miljøproblemer er for alvorlige og for presserende til å kunne overlates til demokratiske prosesser. Mange mente den gang at menneskehetens redning var et autoritært ekspertstyre (teknokrati) der systemteoretisk økonomi, økologi, populasjonsbiologi etc. måtte være samfunnets ledende prinsipper. Selv om slike appeller har forstummet i dag, er miljøsakens teknokratiske element fortsatt

til stede – ikke som økologisk ekspertstyre, men koblet til sosialøkonomi kombinert med holdnings- og adferdsforskning, spesielt forbruksforskning.

På 1990-tallet bredte det seg en mer subtil demokratiskepsis, ved ideen om at folkestyret, eller mer presist folks dårlige valg og manglende ansvarlighet, har framskyndet miljøproblematikken. Miljøfeltets tenkere har, i likhet med politikere, vegret seg mot reele demokratisering, i mangel av garantier for resultatet. Paradoksalt nok eksisterer det, spesielt i myndighetenes miljøstrategier, en uttalt antakelse om et felles, selvinnsende mål: Alle ønsker egentlig en bærekraftig utvikling, i hvert fall når vi får nok informasjon og kunnskap. Dermed anser myndighetene det for unødvendig å gjennomgå en bred diskusjon om samfunnsutviklingens mål; man kan heller konsentrere seg om midler. Men selv om antakelsen skulle være riktig, gjenstår det å realisere den. Politisering og demokratisering er ønskelig. Ikke fordi dette garanterer miljøforbedringer, men for å øke mulighetene til å kunne skape slike og andre forbedringer.

Den faderlige forvaltning

Siden opprettelsen i 1972 har Miljøverndepartementet formulert sine problemstillinger i samråd med de store miljø(vern)organisasjonene. Denne korporative organiseringen har vært gunstig – sett fra et forvaltningsperspektiv. Representanter fra ulike funksjonssfærer har kunnet formulere felles mål, utfordringer etc., og gått sammen om tiltak. Fra et politisk perspektiv, derimot, kan det innvendes at den korporative modellen maskerer uklarheter og motstridende hensyn. Tvedydighetenes dilemma er løst ved en forskyvning av miljøproblematikkens byrder fra det politiske plan til individet og privat-sfæren. Den potensielt avpolitiserende effekten i enkelte av miljøbevegelsens ideer, realiseres når disse blir innlemmet i Miljøverndepartementets forenklete forvaltningslogikk.

I 1999 publiserte statens Forurensingstilsyn en rapport om virkemiddelbruk i det tre-årige prosjektet Bærekraftige Lokalsamfunn. Forskerne oppsummerte da følgende: «Vi sitter igjen med et bestemt inntrykk av at hovedfokus innen miljøvernpolitikken i dag er på individets rolle i å påvirke sammensetningen av forbruket». Lokale myndigheter beklaget seg over den store oppgaven det var å skulle endre befolkningens holdninger. Når individets holdninger og moral blir gjenstand for en forvaltningspraksis, oppstår uvegerlig et paternalt, det vil si faderlig forhold, med myndigheter og eksperter på den ene siden og befolkningen – barna på den andre. Utenriksdepartementet, som har ansvaret for å koordinere den nasjonale strategien for bærekraftig utvikling, påpeker hvor besværlig oppdragerrollen kan være (her med fokus på helse som miljøsak): «Likevel er det ikke lett å ska-

■ forts. side 12

dette at kristne det er vi ennå ikke – heller ikke ferdig utviklede mennesker.

Vi kjenner ikke forskjellen på godt og ondt helt til bunns. Vi praktiserer ondt i den troen at det er rettferdig og godt. Etter hvert som vi forstår hva liv er, og forstår de lovmesighetene som står bak vår utvikling, vil vi kunne se at Jesus var et menneske som intet var skjult for: En begavelse langt ut over det noe jordemenneske hadde, verken den gangen eller nå og eksempel til etterfølgelse hvis vi vil arbeide med vår utvikling – og utfris fra lidelser. Den gangen som nå avhang det om vi har øyne til å se med og ører til å høre med, om vi er følsomme og kloke nok til å fatte og praktisere det som står skrevet. Det er vi ikke ennå, men «naturen» – Gud arbeider med at vi skal bli det. Vi når frem til at vi overvinne døden, vi innser at vi aldri har kunnet dø, og aldri vil kunne dø. Når vi har avvirket det mørket som er arven fra dyreriket, så venter det en fantastisk lys framtid. Bare praktisert nestekjærlighet kan frigjøre oss fra dyreriketets fengsel.

Martinus slutter «Fortalen» til «Livets Bog» på denne måten: «Denne min kosmiske opplevelse

og tilstand blev det udløsende moment for min påfølgende fremtræden i verden og for skabelsen af «Livets Bog». Men da denne åndelige proces, som før nævnt, bliver oplevet af ethvert individ, når det i sin evige tilværelse passerer den for nævnte oplevelse nødvendige udviklingstilstand, vil det her være synligt, at jeg med hensyn til sansbegavelse ikke repræsenterer noget særligt privilegium eller udgør nogen som helst undtagelse fra regelen, at jeg således i den evige udvikling umuligt vil kunne udgøre en eneste tøddel mer; end hvad alle andre væsner før mig har været, og hvad alle andre væsner efter mig vil blive.»

Martinus Kosmologi setter vår selvfølelse inn i en meget stor logisk og meningsfylt ramme. Vi har utviklet evnen til å føle og tenke for å bruke den til noe stort, som har å gjøre med forståelsen av oss selv og tilværelsen. Vi var aper engang! Vi holder på å bli følsomt tenkende mennesker!

Artikkelen er skrevet utfra Søren Olsens bok «Følsom Logikk», som er oversatt til norsk og utgitt på Vestalinn Forlag. Boken kan kjøpes hos bokhandelen.

Tankeskifte

Vi gjengir dette dikt av B.D.B. – skrevet på Lillehammer 1922.

Inn i glemsel fortid glider
men s'ker våkner, lever, lider
– dør, men håper at omsider
seirer fred og rettferdstider.

Blodet ruller, tanker fødes,
grenseløse krefter ødes,
tusener av livsløp støtes
ned i armod for å dødes.

Hvor er tanken? – Ingen tenker,
intet menes. – Alt er renker,
hensiktsløshet, slavelenker,
– derfor alltid blod vi stenker
på hverandre.

For å drømme? – For å vakle
gjennom livet uten tanke?
– For å dø i full forvisning
om at dette blir oss tilgitt?
– eller ikke?

Luften og sjøen er bunnløse dyp,
rike på stoffer for alle slags kryp.
Planten tar kvelstoffet rett ut av luften.
Fisken sitt fosfor fra salteste spruten.
Solen selv driver hele verket,
rikdom og kraft skal du allesteds merke.
Vannmasser løftes til høyeste tinder,
allting er fritt – til vi stenger og binder.
Vi lager «systemer», har prester og fyrster,
og tør ikke tro, vi kan få hva vi lyster.
Vi bygger oss inne i lovparagrafer,
i vaner og skikker og fordom og straffer.
– Er det snart nok?
– Eller ønsker du mere?

Naturen er rik. Dens bunnløse dyp
har nok til oss alle. –
Å gjøre oss fri er vår livsviljes krav.
Men fattig på sjelen, og fattig på ånd
vi legger oss alltid i lenker og bånd,
og kryper og halter med krykke og stav
og setter vårt håp til et liv bakom grav.
Vi tenker så feil, og vi måler så smått.
Vi drømmer og drømmer om ondt og om godt,
og verden blir nettop så trang som vår tanke.
Vi tør ikke nærme oss døren og banke.

Vi bygger i tall, og vår avgud er alt.
Penger er ordet. Så enkelt fortalt.
Se, *derfor* systemer og lenker og bånd.
Når prisen skal stige, vi prisgir vår ånd.
Mer lønn og profitt, mer systemer og skrik –
en helvetes drøm blir tilværelsen lik.

Livsløgnens grinende ansikt er vendt
mot Nordens land. – Han sitt bud har sendt:
«Lukk opp for Helvetes bunnløse svelg!» –
«La blodet flyte! og kjøp og selg!» –
– «Nå går det bra i de andre land,
de velter seg alle i mord og brann.
I Rom, i Moskva, Berlin, Paris
er jeg på moten og høyt i pris.
Hør meg i Norden! – Knel for min fot!
Du elsker meg – hvis du er kraftpatriot!»

Hvor var DU da han foran deg sto
livets løgn i en tidmessig drakt?
Tok du hånden hans, hilste og lo
og ga hensynsfullt fra deg din makt?
– Eller tok du ham uredd i kraven
og kastet ham ut – ned i verdensgraven,
som han grov mens vi ikke ga akt?

Var du i pakt med sannhetens ånd,
sto du med lysende fakkell i hånd,
for å avløse tidens formørkede lære,
fyrstenes falskhets og «dumhetens ære»?
Eller har du kanskje stolt
på de gamles mørke lære
om den ytre makt og ære?
– Går du rundt i tåkedrømme?
Eller ønsker du å rømme
fra ditt folk og ifra landet,
for å finne fram til sannhet?

Ett er visst: Nå må vi tenke
og forstå. Få løst vår lenke,
gripe sjansen til å senke
helvetsdrømmen ned i glemsel!
– Ryste av deg mammonslenken!
– Fri deg selv og slekten,
fri ditt land for hele vekten
av din moloks falske gull.
– Nå er tiden til å hylde
livets Gud, og la ham fylle
hjerte, sinn og sjel og tanken
med hva der er sant og ekte.

Med vårt eget sinn vi skaper
verden til et kratt for aper,
eller til en mark for bødler,
eller til et slott for pøbler,
eller til en sekt for presten.

– Til en lek for fantasien,
til et lik for griske gribber,
til en avfallsplass for løgne,
til en tumleplass for narre – –
– *alt beror på våre tanker*
– *alt er frukten som vi sanker*
av den sed vi daglig sår,
av den tro vi har og får.

Vil du se med våkne sanser?
Vil du tenke og forstå?
Vil du bruke dine krefter
og ditt syn, din hjertelengsel
til å fjerne all den trengsel,
som har jorden tatt i vold?
– Da er veien: Ut av dogmet,
ut av drømmen, ut av mørket!
– Bort med alle gustne løgne!
Fram til virkelighetens Gud!

Bort med trolldommen i tiden!
Vi alene har den nærret
ved at vi har alle været
fylt av fantasi og drøm.
– Vi har lånt av egne krefter,
ført vår egen sjelerikdom
over i de ting vi skapte.
– *Derfor var det vi som tapte.*
– Det vi skapte ble vår mester
inntil våre sjelerester
tar seg sammen, løser gaten,
setter sannhet fremfor nåden.

Inn i glemsel fortid glider,
men s'ker våkner, lever, lider,
dør – men håper at omsider
seirer fred og rettferdstider.

Alt beror på dine tanker
og ideer. – Er du våken?
Om du går og løgner sanker?
Eller kaster lys i tåken?

B.D.B.

Foredrag Vestnes juli 2002

Samfunnssystemenes avvik fra Livet ender i kaos og krig

Av Oddmund Gullteig

Når menneskeheten ennå til stadig opplever kaos og kriger, så er det menneskenes egen skyld. Dette skyldspørsmålet er det stort sett enighet om, for forbedringen av det personlige mennesket er under stadig påminnelse til oss alle.

Denne personlige forbedringsappellen er jo berettiget, og er også påpekt av geniet Jesus i følgende ordelag: «Gjør mot andre det du vil at andre skal gjøre mot deg». Denne personlige forbedringsappellen er genial, men ser ikke ut til å omfatte kollisjonsfaktorer for et samfunnsfunksjon.

Menneskene er i utviklingens løp også blitt samfunnshelter, og på dette kollektive området kan vi si at vi har en felles vandel i egenskap av vår konstitusjon, det vil si våre lover og begreper.

Så lenge menneskenes konstitusjoner delvis strider mot skaperverkets virkelighet, vil menneskene ikke få oppleve den fred og den differensierte samhörighet som for meg virker å være meningen med Livet.

Etter min mening står verden nu overfor et økologisk og fiktivøkonomisk sammenbrudd, mens sann livsforståelse omsider kommer til å fylle tomheten etter de konstitusjonelle villfarelsene.

Denne villfarelsen har på noen sentrale samfunnsområder forvekslet virkelighetens rike skaperverk med livløse fantasifostre. Dette livløse som nesten alt må innrette seg etter må da være tidens pengesystem, og staten som forsørger og velgjører.

Altets materie har en dimensjon av intelligent Liv i seg selv, som er dynamisk selvskapende, også i samkvem med uensartet materie. Det er ikke slik at Livets skaper og veileder er en personlig gud på et begrenset sted ute i himmelrommet, og fra sitt ståsted der ute dirigerer alt liv.

Altets tilværelse består av to forskjellige slags komponenter, den ene kaller vi fysisk materie, og den andre ånd. Livets åndelige dimensjon er også blitt en målbar beviselig materie, og utviklingen omkring åndens dimensjon kommer til å fortsette.

Det ser ut som en åndelig bevissthet er i ferd med å bevisstgjøre seg som klarsynt tanke i den skapningen som er dyrets forlengelse, nemlig mennesket. Ut ifra en slik grunnleggende oppfattelse av livets virkelighet vil jeg forsøke å forklare vår tids triste utvikling på Jordkloden og for menneskeheten, som i virkeligheten bærer i seg mulighetene for paradisiske tilstander.

Der foregår alltid en kontinuerlig skapelse både på de materielle og på de psykiske områdene. Vi vet at der iblant kan forekomme spontane nyskapsler både blant fisker, fugler, dyr og planter. Disse spontane ny-

skapelsene kalles mutasjoner. Men vi vet også at det har forekommet hos mennesker både spontant klarsyn, og en nærmest uforklarlig viten omkring forskjellige områder. Blant disse menneskene finner vi de som har gitt verden sann innsikt og utvikling. Det ser ut som om det hos disse menneskene har foregått en psykisk mutasjon. Det er blant disse vi finner geniene som har løftet livet mot sanere høyder, men i de fleste tilfeller har de ikke blitt anerkjent før etter sin fysiske død.

Menneskenes politiske anstrengelser for å oppnå et bedre liv har stort sett dreid seg om makt og krav, mens geniens oppgave har vært å påvise ennå ukjente sannheter på de områder som deres geni omfatter. For nens vedkommende dreier det geniale seg om oppdagelser i materiens mangfoldige verden, mens det for andre blant disse klarsynte menneskene dreier det geniale seg om en nesten ubegripelig innsikt i tilværelsens åndelige dimensjon.

Ånd er det samme som tanke. I den greske bibels grunnspråk er ånd beskrevet med ordet Logos, som betyr Altets universelle tanke. Der står at alle ting er blitt til ved Logos. Alt levende har en tanke i seg selv, og utvikler seg dynamisk.

I alle menneskenes psyke bor der et ennå lukket Guds klarsyn som vet alt. Denne kilden er den psykiske vitenskapen klar over, og kaller den for underbevisstheten i menneskets sjel.

Det må vel være oppkomme fra denne altvitende kilden i sjelen som har gitt geniene deres uforklarlige innsikt i livets sanne lovmessighet på forskjellige områder. Det ser ut som om Altets klarsyn på forskjellige områder har åpenbart seg for noen mennesker, og dermed gitt dem som oppgave å tilføre menneskeheten nytt lys på områder hvor det før var mørke. Det merkelige ved disse geniens innsikt er at de har overgått all tidligere viten på de forskjellige områdene, uten at de har gjennomgått spesielt mye skoling.

Den uforklarlige innsikt i samfunnsviden som geniet Kristus bevisste, forundret hans samtid, som bemerket: «Hvor har han sin visdom fra han som ikke er lært».

Når sitat fra Bibelen er nevnt, så vil jeg i korthet gi uttrykk for hva jeg mener med denne boken. Jeg har forståelse for de som har avvist denne boken etter at de har lest noe i den. Mange av de som stiller seg skeptiske til Bibelens varierende innhold, har hørt sitert såkalte sannheter med høyst motstridende påbud, og de har fått høre om den ene guden verre enn den andre, som det er henvist til i Bibelen. Disse som tviler på Bibelens skrifter har helt forståelig ikke fått det til å stemme med alle selvmotsigelige lovene og de forskjellige gudene som er beskrevet i denne boken.

Men det unike og verdifulle med

Bibelen er at den som helhet omhandler en utviklingsperiode for menneskene som omfatter flere tusen år, og den må således oppfattes som en utviklingsbeskrivelse omkring menneskenes bevissthetsnivå og trosliv gjennom lengre tid.

I Det Gamle Testamentet finner vi en grusom lovbestemt fordømmelse, hevgjerrighet og brutalitet, som mange i vår tid er motstandere av. Men i dette testamentet finner vi også dyptseende psykologer, og ikke minst viktig, her finner vi økonomer som langt overgår vår tids forståelse av sann samfunnsøkonomi.

I Det Nye Testamentet er det Kristi lære som er det vesentlige. Kristus skrev aldri om sine opplevelser og taler selv. Det besørget noen av hans disipler som langt ifra forsto alt det Kristus forkynnte og uttrykte i liknelser.

Disiplenes manglende forståelse av det Kristus forsøkte å lære dem er vel forklaringen på at disiplenes referater omkring samme emne ikke alltid er sammenfallende.

Det kan virke som om geniet Kristus forkynnte sannheten om livet omkring to tusen år før den tid som kunne forstå livets sanne psykologi og økonomi.

Sett ut ifra det lange tidsperspektivet for modningen av den sannhet som Kristus forkynnte, så var det logisk at han fant det nødvendig å forme livets sanne lære inn i jødernes religiøse språkdrakt, og fortelle alt i liknelser. Når Kristus henviser til Gud og Himlenes Rike, så betyr disse henvisningene Livets altvitende tanke, som ennå bor delvis uoppdaget i menneskenes underbevissthet.

En kan blant folk merke både tvil og harselering i forbindelse med Bibelens beretninger om at Jesus mettet fem tusen mennesker i ørkenen, bare ved å velsigne to brød og fem fisker.

Denne beretningen finner en både hos Matteus kap. 14, og hos Markus kap. 8. Etter å ha lest denne mirakelberetningen hos disse to evangelistene, så må jeg bare innrømme at tvilen var tilstede også hos meg. Men omsider ble jeg oppmerksom på at en tredje disippel, Johannes i kap 6, også hadde referert mettelser av fem tusen personer i ørkenen.

Jeg antar at beretningen om de fem tusen sultne i ørkenen også var en liknelse som Kristus fortalte til disiplene. De sensasjonslystne referentene Matteus og Markus materialiserte denne liknelsen som Kristus har fortalt, mens den begavede Johannes forsto poenget, at også denne historien var en liknelse.

Bare referentene Johannes bemerket i sitt evangelium at det var mye gress på stedet der de fem tusen menneskene satte seg. Med dette utsagnet om stedets frodighet fikk Johannes påpekt at samlingsstedet til de fem tusen ikke var en geografisk opptrøket ørken, men symboliserte en åndelig opptrøket ørken av psy-

kisk underernærte menneskesjeler.

Noe vesentlig som en også må merke seg ved Johannes sitt referat, var at en liten gutt opprinnelig eide dette brødet og disse fiskene som Jesus mettet folket med. Vi vet at Kristus et annet sted i Bibelen påpeker at de små barn eier Guds Rike i sitt indre. Det er denne lille guttens indre psykiske skatt Kristus går ut ifra når han metter de mentalt sultne i åndslivets ørken.

På grunn av mange tvilsomme omstendigheter er ikke Bibelens skrifter egnet for å sluke, men for å plukke av. De gullkorn som finnes i denne boken vil i fremtiden vise seg og danne grunnlag for all sann sosiologi, økologi og økonomi, for alle folkeslag på en kulturelt differensiert Jordklode.

Personlig synes jeg at Ibsens «Peter Gynt» har noe til felles med Kristus sine liknelser. Det har kanskje sin naturlige forklaring, da det sies at Ibsen allerede som barn var opptatt av Bibelens skrifter.

En betydelig del av Det Nye Testamentet er viet Paulus. Det kan se ut som om skapelsens bevisste tanke, Logos, utvalgte Paulus til å religionisere Kristendommen for å bevare den frem til en moderne tid kunne oppfatte hva Kristi forkynnelse gikk ut på. Det opprinnelige navnet til Paulus var Saul. Han var ansatt hos den romerske okkupasjonsmakten i Israel som såkalt torpedo for inndrivning av skydige skatter.

I følge skriften var Saul hensynsløs og brutal, og kastet både kvinner og menn i fengsel der skattene ikke var klarert.

På veien til Damaskus, i forbindelse med et slikt oppdrag, fikk Saul oppleve en visjon, hvor en stemme sa: «Saul, hvorfor forfølger du meg». Her ser vi atter en gang at det fiktivøkonomiske system fordømmes i Bibelens skrifter.

Denne visjonen som Saul opplevde forandret hans innstilling til sin tidligere karriere som skatteinndriver, og han forandret navnet sitt til Paulus.

Etter denne opplevelsen vet vi at Paulus, sannsynligvis ubevisst, begynte å religionisere kristendommen så den kunne bevares til en moderne tid. Men vi kan også se at forkynnelse til Paulus inneholder noe sann livslære.

En skulle tro at også noen i vår tid kunne få oppleve en visjon, hvor de fikk høre en indre stemme be dem slutte å forfølge de som urettferdig er blitt offer for tidens rente- og beskatningstyrrani.

Verden som helhet befinner seg i en uholdbar tilstand, både på de økonomiske, økologiske og mentale områdene. En kan si at både personlige og konstitusjonelle årsaker til menneskehetens og Jordklodens delvis dramatiske tilstand, beror på menneskefantasiens foreløpig lave bevissthetsutvikling.

For det personlige mennesket be-

tyr det å være fullt bevisst at en kan tenke klart uten å være forstyrret av forvillede fantasiforestillinger. Men bevisstheten både hos individer og i konstitusjonene kan ha varierende sannhetsgrader.

Den artsmessige overgangen fra dyr til menneske var trolig en utvikling som foregikk over lengre tid. Minst like viktig som den fysiske forandringen fra dyr til menneske, er den psykiske forandringen som foregikk i denne nye skapningen, og som fortsatt foregår.

Mens våre tidligere slektninger ennå var dyr, så var de veiledet på alle områder av et iboende instinkt. Denne livets omhu finner vi ikke bare i dyrerikets verden, men vi finner denne veiledningen i alt organisk liv, hos fisker, fugler og hos planter.

Det er naturlig å anta at en ny psykisk dimensjon begynte å utvikle seg i den skapningen som var i ferd med å bli menneske. Denne nye dimensjonen som utviklet seg i det primitive menneske, var skapende fantasi, mens instinktets omhu etter hvert visnet. Blant de organiske skapninger som fødes begynner noen sin tilværelse med å krype, sjangle og falle, før de klarer å beherske et nytt utviklingstrinn.

Den samme utviklingssyklusen, med snubling og fall, kan en i symbolsk betydning overføre til det nyskapede menneskets utvikling av skapende fantasi. Det er vel neppe noe utviklingsområde som har snublet og falt mere enn utviklingen av menneskehetens skapende fantasi.

En kan anta at når instinktets veiledning visnet bort, så ble disse primitive menneskene ensomme og delvis hjelpeløse. Det nyskapede menneske var ennå ikke i stand til å gjøre seg større nytte av sin iboende fantasi, men en guddommelig styrelse var de avhengige av. Disse menneskene fantaserte seg derfor til

■ forts. neste side

de forunderligste guder og demoner overfor seg selv. Disse gudene var alt ifra håndgripelige trerøtter og steiner til abstrakte fantasiguder i det ukjente og fjerne. Disse gudene hadde de respekt for, derfor ofret de både gods, dyr og mennesker for å tekkes disse sine guder, som bare var forvillet fantasi.

Når vi som lever i dag hører om fortidens avgudsdyrkelse, så forstår vi at det i tidligere tider har vært dramatiske tilstander på grunn av menneskenes forvillede fantasi. Men det de fleste ennå ikke begriper er at fantasiforvillens epoke ikke er forbi ennå. Den uferdige utviklingen av menneskeartens fantasi er den primære årsak til vår verdens mange kriser og sammenbrudd. Det vil si at forvillet fantasi er den opprinnelige årsak til mye av det triste som stadig skjer i verden ennå.

I vår tid tror de fleste at våre forfedres og formødres avgudsdyrkelse nu er et tilbakelagt stadium. De tror at nu i vår opplyste tid forekommer det ikke villfarelser på grunn av glipp i menneskenes skapende fantasi. De fleste i vår tid føler seg forvisst om at alle samfunnets funksjoner, faktorer og begreper er grunnlagt på livets sanne virkelighet.

Vår tids godtroende innstilling til de forskjellige faktorene i samfunnssystemene beror dessverre på bevissthetsglipp i menneskenes oppfatning av hva som er livets virkelighet i Altets samspill. Disse kollektive villfarelsene i systemene kan en si er den sekundære årsak til verdens aksellererende kaos og sammenbrudd.

Betingelsene for at alt pulserende liv i skaperverket skal fungere, er at det føyer seg etter livslovenes vilje, det vil si å føye seg etter Altets logos, som er Gud.

Fra menneskenes synspunkt kan livslovene virke brutale for mange skapninger. Men det er ikke sikkert at alt er så brutalt som det virker for oss mennesker.

Vi vet for eksempel av enorme mengder lemen tidvis søker mot havet for å drukne seg i vellyst. Disse lemenårenes merkelige sykklus er utvilsomt en naturnødvendig foreteelse.

Men den tragedie som menneskeheten nå ubevisst legger grunnlaget for, skyldes menneskenes forbigående av Guds skaperverk på noen vitale områder. De økonomiske, økologiske og psykiske problemene som vi stadig blir minnet om, er ikke den dypere årsak til de sammenbrudd som vi ser konturene av, men de er bitre frukter av kollektiv livsavsporing i konstitusjonene.

Menneskene med sin skapende fantasi blev i skapelsesprosessen selv istand til å skape. Som hjelpemidler til sine skapende virksomheter, laget de seg både mål og vekt.

Tidligere på menneskenes utviklingsstadium var det ofte knapphet på det livsnødvendige, og ut ifra en slik situasjon kan en forstå at det kunne være nødvendig å måle både varer og tjenester med penger.

Senere i utviklingen fikk vi den industrielle revolusjon, og den tidligere knappheten på det livsnødvendige blev da istedet overflod på mange områder. Men menneskene var enda ikke mentalt modne til å ta imot overfloden.

Den tidligere knappheten på varer og tjenester blev da delvis overført til et pengesystem som bevarte fattigdommen for manges vedkom-

mende. Pengene som i begynnelsen var ment å være et hjelpende byttmiddel, blev da ved hjelp av menneskenes forvillede fantasi tillagt både egenverdi og formeringsevne.

Denne økonomiske villfarelsen i menneskenes fantasi er bare en gradforskjell fra våre forfedres avgudsdyrkelse og ofringer.

I tidligere tider var ofringer av mennesker en direkte handling, i vår tid foregår ofring av mennesker mere indirekte, blant annet i form av krig. En typisk lek i dyrkelse av penger, ser vi i en forholdsvis ny inntektskilde for det offentlige pengebegjær. I symbolsk betydning ka vi si at søkkrike personer henger seg i millionbeslåtte fallskjerm som yngler penger. Denne leken gir grunnlag både for rentebeskatning og formuesbeskatning, og er således en kjærkommen geskjeft for statssystemets umettelige beskatningsiver.

Vi hører snart ikke en debatt, eller åpner en avis, uten å bli minnet om at pengemangel er til hinder for å benytte skaperverkets uendelige overflod.

Som første betingelse for å redde vår klode og menneskeheten, er etter min mening å ta i bruk et livsriktig pengesystem, inntil penger gjør seg selv overflødig.

Når jeg til stadighet snakker om et nytt pengesystem, så betyr ikke det en ny økonomi, men det betyr en ny og livsriktig matematisk regnskapsfremstilling av livets sanne økonomi.

Noen av grunnprinsippene for et livsriktig pengesystem kan meget kortfattet skisseres på følgende måte, slik jeg ser det: Samfunnsregnskapets forskjellige ledd må alltid vise livsriktig skille mellom pluss og minus. All beskatning belastes det ferdige produkt, eller produksjonsgrunnlaget. Skatteprosenten vil stort sett forholde seg proporsjonalt til nødvendig og unødvendig forbruk i samfunnet. Beskatning av såkalt formue må være bannlyst, da formue ikke har noen oppgave i forbindelse med varebytte mellom personer, eller mellom nasjoner. Rente-prosenten må gradvis peile mot 0.

I motsetning til vår tids pengesystem som stimuleres av krig, så vil det nye bevisse krigen for det den er, nemlig et livsran.

Som tillegg til mine kritiske bemerkninger omkring vår tids pengesystem vil jeg understreke følgende: De økonomiske ekspertenes matematiske ferdigheter er det generelt ingen ting i veien med. Men det er noen av de kollektive regnskapenes faktorer som er livsstridige, og det er de ikke oppmerksomme på ennå. Derfor blir en nasjons statsregnskap og nasjonalregnskap et falsum i forhold til alle de områder som disse regnskapene skal være et sant uttrykk for.

Det som oppfattes som ulovlig i vår tid, blir enten fordømt eller erklært forbudt. Men når det ulovlige likevel skjer, så settes igang straffetiltak. Denne logikken er for såvidt en naturlig reaksjon fra myndighetens side, men det betenkelige er at det onde ikke forsvinner. Jungelen av velmenende lover blir stadig større, mens fengsler og sykehus blir overfylte.

Dette negative og uønskede utviklingsforløp er et bevis på at tidsåndens gode hensikter mangler innsikt i samfunnslivets dynamikk. Nettopp på dette området er det at Bibelens fabler og liknelser påviser en ny forståelse av samfunnets funk-

sjon. Samfunnets konstitusjon er et produkt av individenes felles overbevisning, og denne overbevisningen er ennå på noen sentrale områder preget av menneskenes fantasi på ville veier.

Dersom vi mennesker skal forstå den tid vi lever i, så må vi forsøke å se menneskeheten i et tidsmessig langt perspektiv, både bakover i tid, og fremover mot den tid som ligger foran oss.

Ut ifra den tid som menneskene hittil har passert, så kan vi konstatere en utvikling på alle livets områder, både på de tekniske materielle områdene, og på de psykiske immaterielle områdene. Selv om disse to områdene tildels griper inn i hverandre, så kan en stort sett si at utviklingen på de materielle områdene har gått mere problemfritt enn den immaterielle utviklingen i samfunnene. Denne såkalte mentale utviklingen er ennå preget av foreldet tro og innbildninger.

Bevissthetsutviklingen omkring tro og innbildninger har ikke foregått i samme retning for alle folkeslag på Jordkloden.

Utviklingen mot et høyere bevissthetsnivå har heller ikke foregått som en kontinuerlig jevn utvikling. I tidsmessige intervaller har tidenes falske innbildninger brutt sammen i katastrofe. Disse selvutløsende katastrofer har vekket mennesket til en sannere forståelse av det som er livets virkelighet. Det er vel denne dynamiske utviklingen Sigmund Freud sikter til når han påpeker at «menneskene er ikke mere bevisste enn det de tvinges til å være».

Selv om vi i vår tid kan glede oss over store fremskritt og lettelser på mange områder, så kan jeg ikke forstå annet enn at sammenbruddets katastrofe nu er i full utvikling over hele Jordkloden.

Jordens økologiske balanse er på vei ut fra sin livsbetingende rytme på flere områder. Påbud, forbud og tiltak hjelper ikke. Årsaken til den negative utviklingen ligger for en stor del i vår tids livsforvrenget regnskaps- og pengesystem, som all drift er avhengig av å innrette seg etter. Når samfunnets veiledere så å si er blinde for livets lovmessighet, da går det som Kristus bemerket: «Når blinde veileder blinde, da faller de alle i grøfta».

Menneskehetens helsemessige situasjon på det psykiske område er i forfall. Også i vårt land er mange mennesker i ubalanse på det mentale plan. Psykiske lidelser er i ferd med å bli en utbredt folkesykdom. Fra barne og ungdomsskolene hører vi at en betydelig del av elevene er avhengige av legal medisiner for psykiske forstyrrelser, i tillegg har vi den illegale stimuleringen som foregår. Disse sykdommene er ikke separate tilfældigheter, men samfunnsystemets bitre frukter.

Som grunnlag for en slik påstand vil jeg sitere menneskekjenneren Kristus: «På fruktene skal (samfunns-) treet kjennes.»

De psykiske sykdommene ser ut til å ramme alle alderstrinn, og i alle lag av samfunnet. Tidligere var sjokkbehandling og lobotomi godkjente metoder for å helbrede disse sykdommene. Hvor mange invalider det ble etter disse behandlingene vet ingen. Nu i våre dager dreier helbredelsesmetodene seg om farmasøytiske preparater av forskjellige slag. Og det forskes iherdig for å finne nye og bedre medisiner.

Tidligere kaltes disse psykiske

sykdommene for nervesykdommer, og det skulle tyde på at de også var å betrakte som somatiske forstyrrelser. Hjernen er fortsatt i søkelyset når det gjelder de psykiske sykdommene. Men en kan spørre, er ikke hjernen bare transformatoren, mens sjelen er under utvikling fra Logos, som er universets sanne tanke? Personlig har jeg en følelse av at det er slik, og da blir spørsmålet, hva er sjelen?

Hvert menneske har i seg en psykisk dimensjon som vi kaller sjel. Det virker som om menneskets personlige sjel er et konsentrat av personenes livssyn og tro. Bevissthetsnivået i hvert enkelt menneskers personlige sjel beror på hvordan personens livssyn og tro forholder seg til livets altomfattende virkelighet. De fleste mennesker har i seg en søkende innstilling etter å forstå livets mening. En slik innstilling er da også påpekt av psykologen Kristus: «Let og du skal finne, bank på og det skal lukkes opp for deg».

Vi vet at kroppens fysiske materie går over i andre former når kroppen dør, men om sjelens dimensjon kan ha evig liv er det flere meninger om. Disiplene spurte Kristus om sjelene kunne være evig. Da svarte han: «Når dere ennå ikke forstår det jordiske, så vil dere heller ikke kunne forstå det himmelske om jeg fortalte dere det».

Hensikten med dette foredraget er å påpeke at samfunnsystemets avvik fra livets virkelighet ender i kaos og krig, og jeg vil tilføye at også noen av menneskenes sykdommer kan være direkte eller indirekte produkt av konstitusjonenes avvik fra livets virkelighet på noen sentrale områder. Når de psykiske sykdommene nå ser ut til å øke, så er det nærliggende å anta at disse forstyrrelsene er en protest fra underbevissthetens intelligente dimensjon, som i seg selv er livets klarsyn.

Jeg tror ikke på de farmasøytiske behandlingene og den terapi som har til hensikt å få de psykisk syke til å trives i det samfunnsystem som har gjort dem syke. Men er ikke den psykisk syke motivert for å gjennomskue en miljøbetinget årsak til sin sykdom, så ligger det vel lindring i å motta tradisjonell behandling.

Selv en ukyndig kan ane at det ligger en lindring, ja kanskje en helbredelse, i å fatte motsetningsforholdet mellom konstitusjonens ubevisste livsavvik og underbevissthetens klarsyn.

Det kan vel virke som om jeg er for kritisk i mine uttalelser omkring samfunnsystemenes funksjoner, når så mange her i landet, og i verden forøvrig har det bra. Men det er ikke nok bare å rette blikket på sin personlige status, og ut ifra den mene at verden er god. Pengeøkonomien i verden er en blanding av valutaspekulasjoner, korrupsjon, kameraderi, fattigdom, fredspriser og kriger.

Min mening er at anstrengelsene for å redde Jordkloden og menneskeheten må begynne med å luke ut de livsstridige faktorene i samfunnsystemene. Begynnelsen er at vi som mennesker i fellesskap må forbedre vår konstitusjonelle vandel i egenkap av livsriktige lover og begreper.

Det ligger en dynamisk selvoppløsende tendens i et samfunnsystem som er befengt med villfarelser. Men Livet er også dynamisk helbredende når konstitusjonenes lover og begreper harmonerer med skaperverkets virkelighet. Og denne

helbredelsen vil sannsynligvis ha en helbredende effekt også på individets personlige psykiske og fysiske helse.

I Det Nye Testamentet ser vi ofte at Kristus advarer mot det han kaller «denne verden». Ordet «verden» er i Bibelens eldre skrifter beskrevet med ordet «kosmos». *Kosmos* er det motsatte av *kaos*, og betyr *system*. Det er således menneskenes livsstridige samfunnsystemer Kristus advarer imot, og han bemerker ofte i sine uttalelser at han ikke tilhører denne verden, dette system.

Ut ifra delvis begrensede forutsetninger, har jeg i dette foredraget påpekt en midlertidig mekanisk forbedring av et samfunns konstitusjon. Dersom konstitusjonen i et samfunn er i samsvar med Livets virkelighet, vil menneskene få se en rik og vidunderlig verden. Av seg selv vil unødvendige beregninger og vedtekter forsvinne, mens en ny og livsinkluderende mentalitet vil utvikle seg til å bli samfunnets bindelev.

Begynnelsen på denne forandringen kommer ikke på grunn av et flertallsvedtak, men tvert imot, denne utviklingen kommer til tross for flertallets motbør.

Denne utviklingen fra menneskets underbevissthet kommer først fra ganske vanlige mennesker som åpner sin sjel for Livets virkelighet. Dette ble opplyst for 2000 år siden. Guds Rike er inne i menneskene, og vil utvikle seg derifra når tiden er moden. Og moden er tiden når vi ser urettferdighetens vederstyggelighet stå på helhetens grunn.

Det farlige og det absurde i den verdensøkonomiske situasjon

understrekes ved at den såkalte «nye globale økonomien» blir hyllet og rost opp i skyene av Det Hvide Hus og av EU's kobbelt av godfjottede regjeringssjefer. De kaller dette primitive tilbakeskritt for et stort fremskritt. Dette skjer mens finansboblen, blåst opp ved hjelp av myten om «den nye globale økonomien» er i ferd med å sprekke. Slik går det når våre blinde veiledere skal lede de blinde masser som godtroende følger sine førere. Ja, menneskene er blitt lurt: I stedet for å fremme reell vekst og utvikling i verdensøkonomien, har den såkalte globaliseringens vist seg å være det motsatte: **en uhemmet rovdyrkapitalisme!** På skammelig vis har denne form for kapitalisme gjort kløften stadig større mellom «finanspapirer» og realøkonomi, mellom rik og fattig både i det enkelte land og i internasjonal målestokk. Dermed skjer nettopp det som sosialøkonomen Bertram Dybwad Brochmann advarte så sterkt imot for over 50 år siden, uten å bli hørt av dem som store og mektige skulle være. Nå kommer dessverre historiens Nemesis atter en gang i form av Det Store Oppgjørs time. Babels forvirring hjem søker oss på nytt, og det tragiske er som alltid før, at det er de uskyldige som må lide!

«Atomkatastrofe nærmere enn noen gang siden Hiroshima»

Ole Kopreitan

Oslo, 24.4.02

Utenriksminister Jan Petersen

Det var nylig NPT Prep Com i New York, med alarmerende dårlig fremgang for den avskaffelse av atomvåpen som er en rettslig plikt etter avtalen om ikke-spredning (og atomnedrustning).

Vedlegget (i Word) er en rapport som bl.a. viser at atommaktene, spesielt USA, saboterer sine løfter fra 2000. Til slutt noen nyttige www-steder. Her gjengir jeg Summary fra rapporten fra Mr Hay-Edie, Disarmament Co-ordinator i the International Peace Bureau, som Norges Fredsråd er tilsluttet.

Utviklingen er at USA nå meget aktivt utvikler nye typer av atomvåpen – stikk i strid med traktaten og løftene av 2000. Vi håper Norge vil sette alle krefter inn for å få avsluttet en helt utålelig situasjon, den største trussel mot livet på jorden.

Fredrik S. Heffermehl, styreleder i Norges Fredsråd
(fra Fredsviljen)

Kjemi i økologisk mat?

EU-kommisjonen la i mars 2001 fram et forslag til regler for økologisk mat. Det har vakt oppsikt over hele Europa at den vil godkjenne så mye som 50 nye tilsetningsstoffer i matvarer som skal kunne merkes som økologisk mat. Alle stoffene er i dag godkjent i minst ett EU-land, men mange av dem er forbudt i andre EU-land. Bare 12 av stoffene var for eksempel tillatt i Danmark. EU-kommisjonen legger til grunn et prinsipp om at det som er til-

latt i ett EU-land, må være tillatt også i alle andre EU-land.

EU-kommisjonen vil også godkjenne at noen typer antibiotika kan brukes. Bønder som driver økologisk jordbruk, frykter at forbrukerne skal miste tilliten til de varene de produserer.

EU-kommisjonen vil for eksempel godkjenne at økologisk mat kan tilsettes nitratt. Under debatten om mat-sminkedirektivene var nitratt ett av de største stridspunktene både i Danmark og Norge. Godkjennes forslaget til EU-kommisjonen, forventer EU at det også skal gjelde EØS. (Klassekampen 9.4.01).

«Krisene står i kø. Likevel er det mye godt i samfunnsutviklingen. Vi har for hånden ny viten om det meste, men pengeøkonomien hindrer oss i å realisere et kosthold uten gift og kjemikalier».

A.S.

Innlegg i debatt på Skjervheimseminaret hausten 1998

Prisen på pengane

Mange land har gjort det. Også vi i Norge. Statsminister Mowinkel sette den norske krona opp i pari kurs, altså opp i 100% verdi etter børskraket i 1929.

Men når dette blir gjort, er det deler av næringslivet som taper, andre vinn. I dette høve tapte bøndene, medan skipsfarten vann.

Dette trikset med valutaen kan gjerast på ein annan måte. Krona kan devaluerast, dvs. kursen kan setjast ned. Resultatet, alt avhengig av kor langt ned kursen blir sett, vil føre til at alle feriefolkka som i år har kunna dra til fjerne land for ei høg krone, ville få utanlandsreisene fordyra medan norske eksportvarer ville tene på eksporten. Slik kan det altså triksast til med pengane. Tap for nokre. Vinning for andre.

Professor Frisch, saman med

medarbeidaren frå studentane, sette i si tid opp ein såkalla Nasjonalrekneskap etter mønster frå den norske velkjende Dybwad Brochmann. Frisch sitt rekneskap vart mykje omtala dei første etterkrigsåra, men sidan vart det slutt på omtalen. Dybwad Brochmann vedkjende seg ikkje måten ideane hans vart utnytta på i rekneskapen. Han sette opp sin Nasjonalrekneskap med staten som *ein inntektspost*, medan BDB sette opp staten som alle lands største *utgiftspost* i sitt samfunnsrekneskap.

Kvifor ta fram dette i dag? Frisch fekk sin økonomiske Nobelpris for framragande sosialøkonomi, men dosent Amund Hønningstad, som i si tid var redaktør av Samfunnsliv, men då Frisch fekk økonomiprisen var blitt lærar på BI, utdanna jurist og økonom, sa det slik: Det var Dyb-

wad Brochmann som fortente økonomiprisen, ikkje Frisch. Nei, staten er ingen inntektspost for samfunnet; men største utgiftsposten!

Med oppstilling av eit Nasjonalrekneskap eller som BDB kalla det, eit Samfunnsrekneskap, ville alle land, og sjølv sagt også vi i Norge, sleppe å drive triksing med pengesymbola så nokre vinn og andre taper. Vi ville få innført i samfunns-hushaldet same rekneskapskunsten som i eikvar, såvel statleg som privat bedrift.

Pengesvindler, kurssvindler, rentesvindler m.m. ville revisjonen straks oppdage, slik ein t.d. no oppdagar falsk rekneskapsføring i Amerika. Men med slik rekneskapsføring som grunnlaget for all statleg, all fylkeskommunal eller kommunal og all privat bokføring, ville alle triks med å gje pengane eigenverdi, eller helst oppdikta verdi, falle bort. Pengehandelen ville etterkvart få karakter av svindel med bytemidlane.

Anders Ryste

Då lova eg og seia nokre ord blandt desse kunnskapsrike folkene. Før eg drog oppover høyrde eg eit morgonkåseri, etterpå ein hane som gol. Her har eg utgang, tenkte eg, to gonger bad eg om ordet, så med eit eple i lomma, fekk eg det. Omtrent slik:

Før eg starta turen hit i dag høyrde eg eit radiokåseri som gjekk ut på at no hadde me fenge eit rastlaust folk som berre reiste og leitte, tilliks med tidene til folkevandringi og Amerikafeberen. Jau, eg trur her må vera komen inn ei avsporing, og det er skrifti på veggen (vegen) me ser. Kva lignar den så på?? Eg synest «nett som i Noah sine dager då dei åt og drakk, tok til ekte og gav til ekte, gjorde Gudsordet om til inkjes for egne vedtekter si skuld»

No er eg ikkje så lærd og kunnskapsrik, men meir ein praktiserande tenkjar, eg har hobbyen surkållegging t.d.

Kva er no den største freistingi? Då har eg lært at det er etingi av

kunnskapstreet, det å verta Gud lik. Men når menneski ikkje tek varsel av det sure eple, går det gale. (Tok så opp eplet og viste det). Eg slutta så med desse ordi: Den som aukar sin kunnskap, han aukar sin smerte.

Ingen svara meg, men fire kvinner kom og sa etterpå at dette var godt og viktig. Trygve, ein av arragørane: Me kan vel seia at me ligg der med surdeigsprinsippet.

No i dag: Eg stolar meir på handlingsboren kunnskap, den har meir beini på jordi og på eiga hand, andre og seg sjølv i si varetekt. Det er så farleg å eta av kunnskapstreet og vera med å byggja babelstårn. Reisa for langt «aust» og falla for dei tre fristelsane som Jesus avviste.

No har me ei trøyst som skal stoppa oss, og det er dei lysande kirubane. Desse vert det lite tala og skrive om.

Voss, 29.11.99

Ivar B. Løne

Dagen 14. mai 2002:

Stopp mobberne!

Utdanningsminister Kristin Clemet har «satt skapet på plass» i debatten om mobbing i skolen ved å legge ansvar på skolen og lærerne. *For mobbing og trusler er den største kilden til helseplager hos ungdom i følge ferske undersøkelser.*

Desverre har skoleverket for en stor del taklet mobbeproblemer slik at de setter skylden for mobbingen på ofrene. Tragiske utfall som selvmord og vold blir en følge derav over det ganske land uten at myndighetene har grepet inn. Stort sett har løsningen vært å sende mobbeofrene til PP-tjensten eller til psykolog ved en eller annen poliklinikk.

En velkjent metode har vært å høyne mobbeofrenes tålegrense slik at de skal takle daglige trakassering-

er bedre. Mobbeofferet påføres skyldfølelse og skamfølelse samtidig med at skolen i praksis har «akseptert mobbing». Selvfølelsen til mobbeofferet blir borte og ødelagt skolegang blir følgen.

I realiteten har mange skoler «kneblet» ofrene fra å si fra om sine problemer. Og trykket innvendig stiger. Mobberne får indirekte støtte fra psykologer, sosionomer og lærere ved å behandle offeret i stedet for å stanse mobberne.

Problemet er at «alle ser dette». PP-tjenesten ser det, rektorene ser det, lærere ser det. Men som vanlig skyldes det på politikerne i stedet for at man går aktivt inn og gjør noe med mobbeproblemet selv.

Naturligvis går det utover kon-

sentrasjonen om skolearbeidet når man blir mobbet. Og som følge derav konstateres det muligens skrive og lesevansker som absolutt må behandles.

Mobbeofferet opp i det hele glemmer man, et offer som etterhvert på grunn av mangel på teoretiske kunnskaper blir en skoletaper. I virkeligheten er offeret et «skoleoffer» på grunn av rektors og lærers unntakshet! *Og offeret ender opp med en eller annen diagnose hos en terapeut uten at man går inn på årsaken, nemlig mobbing i skolen.* Å få skolene med sine rektorer til å innrømme at det er skolene selv som produserer problemet er bortimot umulig. Som sosionom i over tjue år har jeg funnet ut at fengslene er

Arnstein Vada

overfylt av personer med bakgrunn som skoleoffer. Dette er mennesker som har tatt skade på sin sjel på grunn av urettferdigheten de har opplevd og som har merket dem for livet. Til slutt må de reagere med

handlinger samfunnet setter dem i fengsel for. «Urettferdighetens ring» var sluttet.

Arnstein Vada
cand.mag/sosionom

Utviklingen i verden 1964

Den falske økonomis følger

Intet menneske behøver å være i tvil om hva verden opplever i dag og hvilken ende det hele vil ta. Skal en imidlertid få åpnet syn og forstand for hva som egentlig skjer, da hjelper bare ikke skolekunnskapene.

Det mest kjente trekket fra alle vestlige land er at fiktivøkonomien er kommet i høysetet. Priser-, lønns- og rentestigning er hele Europas og hele Amerikas problem. Problemet har lenge vært uløst. Pris- og lønnsstigninger, som jo må være utgifter for samfunnet, beskattes som inntekter for statskassen. Produksjonen av varer, som er blitt billigere og billigere takket være mere rasjonelle produksjonsmetoder, blir stadig dyrere for forbrukerne, fordi en simpelthen beskatter pengefiktivene som om de var virkelige inntekter. På grunnlag av disse forvillelsene setter en så opp de kjempelyse offentlige tallbudsjettene i stat og kommune.

En vares pris er ikke bare bestemt av materialkostnader, lønn og driftsutgifter i produksjonen. Varen må i siste instans også bære utgiftene til et stadig større offentlig system. Siden organisasjonene med visse mellomrom fremsetter sine pris- og lønnskrav og truer med streiker om de ikke får dem oppfylt, kjemper regjeringen en stadig vanskeligere kamp for liksom å få avveiet fiktiv-

kravene mot hverandre og for å søke å skape en slags likevekt i løpet. Men i Bibelen kalles systemet Babelstårnet, syndefallet, dansen om gullkalven, kjempen på leirfotter eller også Den store dragen. I moderne språk kalles det full sysselsetting, pengegaloppen eller inflasjon.

Begynnelsen til galoppen er at menneskene fikseres av pengene, slik som jødene på Mose tid lot seg fikseres av gullet fra nabostammene. De løp fra sine kveg- og sauehorder for å bli rike ved kjøp og salg. Gjete sauer og kveg og holde seg til jorden ville de ikke lenger. Det var ikke lønnsomt nok og fint nok.

Landene i vest har mer og mer fått statskapitalismen å hanskes med. Den er ved å overskygge privatkapitalismen. Men utviklingen går videre. Når fiktivøkonomien er drevet langt nok, får vi diktaturet. Kanskje først under dekke av demokratiet, og det er den verste form, for så etter hvert å få det åpne despoti som i Frankrike, Kina, Russland, Jugoslavia, Egypten, Spania og Cuba. Demokrati og statskapitalisme drar ikke sammen, like så lite som demokrati og privatkapitalisme kunne gjøre det.

Vanlige trekk i verdensbilledet er at færre og færre er i stand til å ha noen begrunnet mening om politiske spørsmål. Bare ekspertene vet be-

skjed. I den vestlige verden er diktaturet under full modning, og det er meget lett å forutsi hva som videre vil hende. Fiktivøkonomien har aldri hatt annet forløp enn et villere og villere jag mot katastrofen. Til å begynne med skjedde det riktignok bare i lilleputtformat som blant jødene og andre primitive kulturfolk, men nå i vår tid skjer det i fullstendig verdensformat. Åpenbaringsboken talar om slaget ved Harmagedon som det siste verdensoppgjør eller, skal vi heller si, den siste store verdensfarse eller selvantennelse, hvor det fiktivøkonomiske system ender i blodpølen. Men like inntil siste dag før katastrofen gikk menneskene omkring og trodde at nå var verden på vei mot den endelige freden og fullkommenheten.

Siden den vestlige verden ved århundreskiftet slo inn på den private fiktivdyrkelsen, reiste man seg i Øst en stor og mektig tukstens motstander, Sovjetrusland. Verdensutviklingen skjer lovmessig og er ufravikelig. Nå er Kommunistkina kommet til som Russlands nære hjelper. Kommuniststatene holder sine folk i age med vold og makt.

Mange mennesker lurer på om det som her skrives, kan være sant. Kan det virkelig være så enkelt? Just så enkelt er det.

Men så kan en si: Det må så være. Det som skjer, det skjer og hvorfor? Det sitter ingen streng Gud ute blandt stjernene og setter løpet i sving. Menneskene er overlatt all styring selv for at de skal komme til bevissthet, så de tilsist kan lære seg det riktige selvstyre.

Da Kristus fødtes, skulle hele verden underlegges Rom, også jødene. Kristendommen slik den var før Paulus fikk forfusket den, var jødernes siste sjanse til å kunne bestå som selvstendig nasjon. Kristus lærte en ny form for strategi overfor voldsmakten, en strategi som ville reddet fra romeråket uten blodsutgyldelse om den bare ble etterfulgt. Men jødenasjonen skjønte ikke Kristi lære. Den dag i dag forkynnes den som et tidløst trosprogram, som ikke bare Paulus har forfusket, men også verdens mange andre høylærde prelater og religiøse, så bare rene utopister kan lenger forbinde kristendom med praktisk forsvarspolitik. Vår verden i dag er derfor i samme stilling overfor voldsmakten som jødene

var.

Også Bibelen lærer at det må så være, og det ligger i det at verden bare litt etter litt kan våkne til bevissthet. Men like så visst som fiktivdyrkelsen har sitt forløp og sitt klimaks, like så visst modnes og vekkes menneskenes fantasi til å kunne forstå hva som er virkelighet og hva som er skinnvirkelighet, hva som er virkelig økonomi og hva som bare er en forbigående form for økonomi, hva som er Gud og gudsyndyrkelse og hva som bare er foreløpige og rent subjektive formeninger om guddommen osv.

Ikke minst takket være Kristi innsats er der tent en drift i menneskene til stadig å overprøve troen, forestillingene, tankene, ideene, åndsretningene og læresetningene på nytt. Kristus har lært menneskene å være våkne og nøyeregnende med hva de tror på og med sin ånd. Og når vi i denne artikkelen tar spesielt frem fiktivdyrkelsen og peker på at landene er falt for denne årtusengamle skjebnesvangre villfarelse, at en simpelthen vil bestride utgiftene til sine stadig voksende systemer ved å beskutte oppdiktede tallstørrelser, da søker en å løfte seg selv etter støvelstroppene. Det fører ikke frem.

Likevel kan en si at under de rådende forhold, som er skapt av en gal sosial tenkemåte, så er det riktig både med systemet og beskatningen. Leken må bare holdes innenfor visse rammer, og menneskene må leke ferdig. Ja, uten å ha vært dyktige i leken, heller ingen dyktighet i å oppfatte og etterleve virkeligheten når den tid kommer.

Under menneskenes utvikling er det mange systemer som skal prøves. Menneskene er flinke og oppfinnsomme. De er gitt evner langt utover den øvrige natur. «Jeg har utvalgt dere», sier Kristus. Bevissthetskraften, som også franskmannen *Satre* påviser, er selve guddomskraften plantet inn i menneskene. Menneskene er utvalgt til å være åndens redskaper og Gudsrikets enearvinger. Denne påvisning er kjernen i sann kristendom, og vi kan ta det rolig både med oss selv og med verden. Vel er det slik at sannhetssky sjeler for all pris ikke vil høre dette. Menneskene vil langt heller forbli i den tro at de er bunn fordømte og fortapte. Og så lenge det ikke lykkes for noen å få

dem til å erkjenne sannheten, fortsetter de å være slaver under selvvalgte systemer og styreformers, og de kan ikke for at de om igjen og om igjen hjemkaller det onde over seg.

Det som ennå er tid trolig kan stagge utviklingen, er de nye og bestialske våpnene som påkaller nasjonenes ansvar. Men når de voksende tallunderskuddene som samtlige kulturland strever med, ikke lenger kan dekkes, når fallitten truer, hvilke midler skal da regjeringene ty til? Enda forveksles valutaunderskudd med underskudd i ånd og bevissthet. Tenk på gamle Englands vanskeligheter just nu.

Pengene i verden må ikke oppfattes som det de i sannhet er, som byttemidler uten egenverdi. De skal og må oppfattes som verdienheter og brukes i samfunnet som virkelige verdier, men da er der tilsist heller ikke annet å gjøre enn å søke å skjule sin fallitt i krig. Verden er offervillig nok til å gå i døden for tallstørrelsene. Dette er sosiologisk lovmessig. Når talløkonomien er gjort til det primære i landene, er menneskene gjort villig til å ofre seg for tallene. De er villige til å ofre all sin velstand, fred og folkelykke på helvetes alter. Vel gis der en annen utvei, at de styrende erkjenner sin utilstrekkelighet i bl.a. å stille med økonomi, men det kan vi trolig se bort ifra at de gjør. Regjeringer har ennå ikke kunnet stå frem og erkjenne seg selv.

Menneskene ønsker fred på jord. De vil arbeide, bygge og bo i all verdens land. De vil elske og tjene, men hva hjelper vel det all den stund de strever under umyndige myndigheter og villfarne presteskap? Det er helt sant at det forefinnes visse mentale farer som landene nå skaffes bevissthet om, før de i det hele tatt kan gjøre seg forhåpninger om at et varig fredsrike kan komme, og den første og farligste risiko er fristelsen til å forveksle pengene, som er symboler (byttedmidler), med varene, produksjonen og verdiene selv. Verden trenger ikke gå til krig pga for små avlinger og for liten produksjon. Produksjon kan skaffes, men menneskene må lære å kjenne sin egenart og lære å styre sitt åndsliv, så de går klar av fristelsene og fjellgrubene som er forbundet med å være blitt bolig for bevissthet og ånd!

AR

Borgarløn med meir

Ja, skulle ikkje borgarløn vere ei god løysing på betaling til borgarane i verdas rikaste land? Men vil nokon for alvor trivast med løn til borgarane over statskassa? Vil vi ikkje heller ha personleg løn ut frå personleg innsats, kunnskapar og innsikt i arbeid og på arbeidsplass?

Borgarløn høyrest ut som ei form for kommunisme der babelstårnet staten og alle dei som sit oppover i tårnet og styrer, skal tukle med løna vår.

Det er ikkje staten som løner folket, men det er folket som løner staten. Difor må storleiken på byråkratiet tilpassast etter kva folket og samfunnet kan påleggjast i avgifter, skattar og renter. Ein stupid sosialøkonom kunne nett fortelje at folket som lever og bur i Bærum gir landet større inntekter i avgifter og skattar enn folket i Nordland, Troms og Finnmark.

I løpet av to år, som lærar på Salttjernet i Finnmark fekk eg personleg oppleve kva gullgruve Varangerfjorden kan vere når det gjeld produksjon av fisk, av krabbe, av lodde til foredling og også andre fiskeslag. Først kom vårfisken med torsk. Torsken som fløymer inn Varangerfjorden frå Barentshavet. Så laksesetta fjorden

rundt. Så krabbefisken, no storkrabben. Seifisken kom ut på ettersommaren og så loddeinnsiget, så sildoljefabrikken kom i gang. Alt i alt vil berre denne eine fjorden på Finnmark vere nok til å skaffe heile det norske folk fisk på middagsbordet eit heilt år og meir.

Vel, Bærum skaffar pengelappar til stats- og kommunekassa. Men kan eit folk leve av pengelappar? Må vi ikkje ha føde frå Varangerfjorden og andre fjordar? Folk må slutte å høyre på dei såkalla sosialøkonomane! Få vekk Norges Bank og direktør Gjerdrem. Bygg banksystemet vårt på produksjonen frå fiskebruka langs kysten, bøndene i fjelldalane og saueflokkane i Jærheiene. Det er den rette forma for både finnmarkingar og bærum-buarane når det gjeld levemåten.

Kva med pengefondet som regjeringa ikkje tør bruke fordi det då skal bli inflasjon? Men er ikkje moderne sjukehus, moderne skular, moderne vegar og jarnvegar ein langt større verdi for landet enn ein binge med fiktive papir? Papir som forsvinn med pengesvindelen på børsane? Fisken forsvinn ikkje så lett, ikkje sauene, industrien og skogen heller.

a.r.

Betalinginformasjon		GIRO		Betalingstid	
NORGESAVISEN SAMFUNNSLIV - Konlingent		Underskrift ved giroing			
☐ 1/1 år kr 500,-					
☒ 1/2 år kr 250,-					
☐ Ekstra					
Betalt av		SAMFUNNSLIV			
		6150 ØRSTA			
Betalt konto		Kvittering tilbake			
Kundidentifikasjon (KID)		Kroner		Dro	
H		250		Til konto	
				0532 08 40645	
				Blankettnummer	
				<6214708425>	

Giroinnbetalinger på Samfunnsliv

Takk for giroinnbetalinga, men betalaren må sørge for å setje namnet sitt og adressa si på talongen, ellers veit ikkje ekspedisjonen abonnenten sitt fulle namn og fulle adresse!

a.r.

Dag Sandal, Maria Kirkens Menighetshus 31/5 2002:

Kristus eller Herodes?

«Kirken må velge mellom sannheten og makten»

Det skjer, det skjer også blant kirkenes folk! En stor glede var det å være til stede på et foredrag av teologen Dag Sandal og høre han greie ut om forskjellen mellom Kristus og Herodes. Foredraget ble holdt i Marias Menighetshus i Bergen i mai måned.

Teologen slo fast at *Kristus står for veien, sannheten og livet, dvs. for liv, kraft, det spontane, det levende, tillitsfulle, håpet, tro, osv...*

Herodes står for det motsatte, dvs. for makten, eller sagt i mer moderne uttrykksformer for «ordnet atferd

ifølge nødvendigheter». Det var forholdet mellom Kristus eller Herodes Dag Sandal tok sikte på å uttrykke, og det gjorde han på en tilfredsstillende måte. Veldig bra å høre at kirken er opptatt av et så spennende og utfordrende tema som forholdet mellom sannhet og makt. Foredraget handlet med andre ord om hvor skoen trykker i dagens samfunn. *Vi er rett og slett for lite Kristus-orienterte (jeg-orienterte), og for mye maktkonsentrerte!!*

Den postmoderne tid er hovedsa-

kelig knyttet til loven, dvs. makten, loven, orden eller til hjemens data- eller kunnskapssenter. Den enorme bruken PC'er og mobiltelefoner er i så måte tydelig tale! Men hva sier bøkene bok om dette? Jo, at den som spiser av kunnskapens tre visse- lig skal dø... tenk bare på trusselen om at en atombombe skal falle og på mulighetene av en økokrise...!

Mange mennesker klarer ikke å tilpasse seg alt som Herodes står for. Det har kanskje mest med pengeøkonomien å gjøre! Mer enn noen

gang flourer hverdagskriminalite- ten...

Ofte er det nødvendig å si Herodes midt imot. Å stå på sitt er mange ganger helt nødvendig. Slik har det alltid vært i mer eller mindre grad. Men idag er det kanskje mer nødvendig enn noen gang... Men dessverre, sa Sandal, så risikerer de som åpent innrømmer sin mening mer enn de som «gjør som folk flest». Ja, de som «står imot» risikerer «en of- fentlig onanering».

Hvordan begynner det sånn i sin alminnelighet? Sagt på en enkel måte: det er som den gangen da hønen og grisen bestemte seg for å funksjonere. Hva skulle det komme ut av funksjonen? Flesk eller bacon?

På sett og vis er dette noe av es- sensen i enhver konflikt? Hvem skal bestemme? Hvem skal avgjøre hva? Hvordan skal vi velge?

Poenget er at dagens mennesker ofte tvinges til å velge Herodes. Eksistensvilkårene er i så måte avgjø-

rende for valgene. Dette gjør at alt- for få mennesker velger Kristus, veien, sannheten og livet! De makter ikke å velge det de egentlig ønsker og vil. Makten holder dem tilbake, dvs. Herodes.

En tredje mulighet er å velge en «midt mellom løsning», å stå midt i mellom Herodes og Kristus og velge Pilatus. Pilatus er den som fordeler «skyld og rett». Å kjenne hva Pilatus står for er utvilsomt viktig, men teologen Sandal tiller han likevel liten betydning.

Konklusjonen på foredraget er klar og entydig: *ta risk – avvis makten» Kirken må forstå dette NÅ» De MÅ velge bort Herodes!*

Vel, alt i alt et befriende foredrag!

PS: Kanskje nyorienteringen bør høre om han vil holde foredrag for oss på et sommertreff om det samme temaet?

Astrid Strømme

Sjamanhealing – en tradisjon med lange røtter

Eirik Myrhaug er samisk healer og godkjent av Det norske healerforbundet. Han gir healing etter samisk tradisjon, kombinert med en selvutviklet metode. Myrhaug kommer fra Gratangen i Troms og hans samiske navn er Jerpe Erke. Bakover i slekta finnes det flere noaider. Siden 1992 har Myrhaug vært healer på heltid og fra 1996 kursholder i sjamanhealing.

Eirik Myrhaug
Samisk healer og sjaman

I alle nordnorske lokalsamfunn har det vært helbredere, lesere, rune- kvinner og -kaller. I dag kalles de gjerne healere. De har ved siden av legen vært folkets hjelpere. De har stoppet blod, lindret verk, helbredet sykdom og gitt forbønn. Mange distriktsleger hadde et stilltende samarbeide med de lokale helbredere. Den kjente helbreder Bratteng i Fauske ble tilkalt til Bodø sykehus når legevitenenskapen stod maktesløs ved indre blødninger, og fra andre sykehus i landsdelen har lignende historier blitt fortalt.

Den historiske samiske sjamanen heter noaide. Noaiden var i besittelse av sterke krefter. Oppgavene hans kan sammenlignes med den indianske medisinnmannens. Det spesielle ved noaiden var den dype bevissthetstilstand som sjamanen oppnådde på sine trommereiser.

Sjamanens tradisjon med helbredelse går 40.000 til 50.000 år tilbake i tid. Ordet sjaman kommer fra tungusisk, et språk som stammer fra området omkring Baikalsjøen i Russland, og betyr «den som vet». Samisk sjamanisme kommer inn under en behandlingsform som var utbredt i et område som strekker seg fra de

nordlige deler av Europa, via nordre og sentrale deler av Asia til Nord- og Sør-Amerika. Sjamanens oppgave var å skape kontakt med den åndelige verden og å reise i en annen virkelighet. Sjamanen overskred tid og rom for derigjennom å få informasjon og kunnskap om sykdommer, som dermed kunne bli helbredet.

Sjamanen reiser mellom forskjellige verdener eller bevissthetstilstander. I dagens moderne sjamanisme deler vi det inn i tre verdener, underverden, mellomverden og oververden. Hjelpeenergiene finnes i underverden i form av kraftdyr som fugler, dyr eller fisk. Disse hjelper til med helbredelse av sykdommer og til å overvinne vanskeligheter. I oververden finnes veilederne eller rådgiverne. En veileder kan være menneske med visdom som er død eller en spirituell gaid som formidler et råd til et spørsmål som er stillet før reisen startet. Mellomverden handler om denne verden, som vi oppfatter med våre fem sanser. En reise i mellomverden er å visualisere en ny situasjon, for eksempel å «se» seg selv som «frisk». I praksis kan en sjamanreise foregå til alle tre verdener på en og samme gang.

Før den moderne fysikkens tid ble det hevdet at sjamanen var i besittelse av overnaturlige krefter. I kvante- verdener er det en tilstand av vakuum der det ikke finnes noen absolutt materie, kun et materieskapende energifelt. Lys og lyd er bølger av dette energifeltet, og både tre, mineraler og levende organismer er en del av dette feltet. I menneskets hjerte skapes en lignende vakuumtilstand. Menneskelig bevissthet påvirker energifeltet og påvirkes av energifeltet. Ut fra kvantefysikken kan vi forenklet hevde at alt er energi og at menneskets bevissthet er en del av dette energifeltet. Idet mennesker påvirkes av det ytre feltet, påvirker det selv det samme feltet. Ved å påvirke det med lys, lyd, tanker, følelser, bevegelser, pust og handlinger kan sjamanen sette klienten i vakuumtilstand og helbredelse kan skje. Alle behandlere arbeider innenfor dette energifeltet. Spørsmål er hvor bevisst behandleren bruker energien.

Den amerikanske legen Larry

Dossey skriver i boka «Ord som helbreder» (Grøndahl Dreyer 1996) om tre epoker i medisinen. I den siste epoken som er «Ikke lokal» og som ikke lar seg beskrive ved hjelp av klassiske forestillinger om tid/rom eller masse/energi, skriver han: «Alle former for avstandshelbredelse, forbønn, enkelte typer sjamanistisk helbredelse, fjerndiagnostisering, telesomatisk fenomener og antagelig ikke-kontaktbehandling hører hjemme her.»

Sjamanen ga råd til veivalg; som eksempel kan det nevnes at samene brukte tromma som kompass for å orientere seg på vidda i mørkeskoda. Sjamanen utførte seremonier ved forskjellige overganger som fødsler, vielser og begravelser. Sjamanen brukte tromma som redskap. På tromma var det figurer som tilhørte samenes livsforståelse. Rutu var guden for sykdom. Ved sykdom slo sjamanen på tromma, en viser eller ring viste hvilken gud det skulle ofres til. Så ble en offerplass seide oppsøkt, og der kunne en økserein slaktes og blodet ofres til guden. Sjamanen kunne ved tromma reise til underverden og dødsrike, saivo og hente en del av sjelen som guden rutu hadde hentet.

På 1600-tallet begynte kristningen av samene for fullt. Misjonærene ville ha kontrollen over menneskene og statsmakten ville ha tak i områdene og skattlegge samene. Etersom sjamanens kontakt med guden rutu og dødsriket saivo var tett var det lett for misjonærene – ut fra sine egne forestillinger – å stemple dette som djevledyrking. Sjamanismen ble betraktet som kontakt med onde krefter. Denne stemplingen av sjamanisme er blitt et traume hos så vel den samiske befolkning som hos andre folk den dag i dag.

Etter at samene ble tvunget over til kristendommen inntok sjamanismen nye former. Den samisk-svenske presten Lars Levi Læstadius satte i gang en religiøs vekkelse i det samiske folket i 1840-årene. Han brukte sjamanismen som utgangspunkt og tok inn ekstasen i gudstjenesten og brukte samiske språk. Også helbredelsesritualer ble overført fra sjamanismen, og læstadianismen har vært en viktig bærer av denne

tradisjonen.

Jeg er oppvokst med samisk helbredertradisjon. Min far stoppet blødninger og tok bort verk, og min bestemor var clairvoyant og arbeidet med dyr. Hun kunne si til barna at «i natt blir jeg hentet for å hjelpe noen». Klokken fem om morgenen ble det banket på døren og bestemor ble ført over fjorden for å redde ei ku. Blant mine forfedre finnes flere sjamaner som virket ut fra den samiske naturreligionen. Min far overlevte meg bønneformularer på midten av 1970-tallet, og siden har jeg brukt denne kraften. Fra 1992 begynte jeg å arbeide som healer på heltid og i løpet av den siste delen av 1990-tallet trådte sjamanen i meg klarere fram. Så sent som i begynnelsen av 1980-årene var jeg skeptisk og redd for min egen kraft, men etter å ha mottatt impulser fra Østens viten om healing og gått på kurs i ny-sjamanisme har veien og forståelsen for sjamankraften vokst fram. I dag kaller jeg min praksis for Sjamanhealing. To dager i uken er healingstelefonen åpen. Klientene kan være fra alle lag i befolkningen, og også prester og leger har benyttet seg av healingtjenestene. Ved fjernbehandling bruker jeg bønn og klienten får tilsendt spesielle setninger (affirmasjoner) som skal leses og gjentas. Ved nærhealing bruker jeg det østlige chakrasystemet som utgangspunkt og i tillegg den vanlige håndspåleggelsen. Healing, bønn, lyd, bevegelse, ritualer og tromme brukes i sjamanpraksisen.

Sjamanhealing er en erfaringsvitenskap – det finnes ingen fastlagt teori for healing. Som i kvantefysikken påvirkes resultatet av observatøren. I ulike vitenskapsgrener har man funnet ut meget om hvordan healing virker. James L. Oschman har i boken «Energi Medicine – The Scientific Basis» (Harcourt Publishers Limited mai 2000) beskrevet forskningsresultater som forklarer en del av healingsenergien. Målinger viser at signaler ut fra en healers hender har energi med en frekvens fra 0,3 til 30 Hz (svingninger pr sekund). Alle organismer er omsluttet av et elektromagnetisk felt. Dette feltet påvirkes av frekvenser. For eksempel påvirker frekvensen 7 Hz

knokkelvekst og 10 Hz heler leddbånd. Oschman drar slutninger at leger som bruker energimedisin og healere benytter seg av samme frekvenser. Bølger som strømmer mellom jorden og atmosfæren ligger i frekvensområdet mellom 1 og 40 Hz, med et gjennomsnitt på 7–10 Hz. Undersøkelser viser at healere i forskjellige kulturer i en «healende tilstand» er synkronisert med jordens geoelektriske svingninger. Da oppstår en effekt kalt «Schumann-effekten». En healer kan kjenne på sin kropp når denne effekten oppstår og får dermed signal om at alt ligger til rette for en effektiv healing.

I min erfaring med mange tusen klienter finner en oftest sammenhenger mellom et menneskes traumatiske opplevelser og sykdomssymptomer som er utløst. For eksempel et menneske som må undertrykke sine følelser i oppveksten på grunn av dominerende foreldre setter dette seg ofte i mellomgulvet. Mellomgulvet er senter for solar plexus chakre (energiser) etter Østens tradisjon. Dette kan medføre forskjellige fordøyelses- og tarmlidelser. Gjennom nær- og fjernhealing kan dette forløses. Symptomet forsvinner og klienten vinner ny erkjennelse om seg selv, slipper medisiner med bivirkninger og i verste fall operasjoner.

En større åpenhet mellom tradisjonell medisin og healing vil åpne for nye muligheter for behandling av klienter. Sjamanens erfaring gjennom flere tusen år kan komme den vestlige sivilisasjon, som synes å være på kollisjonskurs med de opprettholdende livsprosesser, til unnsetning.

Eirik har vært anleggsingeniør i Norge og Sverige. I perioden 1978 til 1992 arbeidet han med økologisk økonomi og var med på flere økologiske prosjekter i Norden.

Siden 1992 har Eirik vært healer på heltid og fra 1996 kursholder i sjamanhealing. Tlf. 22 17 27 70 og tlf. 67 53 86 75.

Den - - -

pe aksept blant folk at helse er noe man i stor grad skaper selv, og få dem til å handle deretter. Flere tiårs opplysningsarbeid om tobakkskade viser hvor vanskelig den oppgaven er.»

Arbeidet med å oppdra befolkningen settes i høysetet – faktisk foran reelle resultater i miljøet. Antall avisoppslag og informasjonstiltak er et mye vanligere suksesskriterium for miljøetsatsing enn målbare fysiske forbedringer. Dermed har de merkelige foreteelser kunnet passere som «miljø-tiltak». Som da studentavisen Universitas for et par år siden avslørte at kantinene ved Universitetet i Oslo hadde adskilte dunker for matavfall og restavfall, for så i neste omgang å blande avfallet igjen, og Studentsamskipnadens Nina Puntervild i tilsynelatende fullt alvor kunne påstå at dette var fornuftig praksis, fordi de adskilte dunkene var så «holdningsskapende».

Myndigheter og organisasjoner i Norge har sett en stor oppgave i å drive «holdningsskapende arbeid». Man tar derfor for gitt at myndighetene har mandat til å endre subjektene preferanser og verdier. Begrunnelsen må være en ide om at når befolkningen får tilstrekkelig kunnskap om miljøproblematikk, vil den selv avgi et slikt mandat, fordi den – først da – innser sitt eget beste. Men bør det ikke egentlig være omvendt i det parlamentariske demokratiet, at politikere representerer standpunkter som først utvikles i en politisk offentlighet?

Debatten undergraves

Når miljøproblematikk forstås som akkumulerte individuelle handlinger, med årsak i en indre tilstand, undergraves kravet om åpen, demokratisk debatt. Tenkemåten kunne lett brukes til å legitimere autoritære tiltak og hjernevaskede holdningskampanjer. Imidlertid er det liten grunn til å tro at tendensen til å fokusere på individnivå er et forsøk på å ensrette samfunnet mot en bærekraftig utvikling. Snarere er det vel snakk om å forskyve problebyrden til et nivå der handlingene blir betydningsløse, men kompensatoriske. Det virker betryggende når myndighetene bruker betydlige midler på forskning, konferanser og produksjon av informasjonsmateriale.

Individualisering av miljøansvar er et avpolitiserende trekk som dekker over det forhold at politikkens område er oversvømt av økonomi og annen administrasjon. Oppmerksomheten rettes mot enkeltmenneskets innside, og bort fra de praksiser og systemforhold som våre handlinger er innrettet i forhold til, for eksempel det markedsøkonomiske system. Sannheten er at dersom «global bærekraftig utvikling» virkelig ble et hovedmål for statlige prioriteringer, ville det forårsake store belastninger på det økonomiske system, og utfordre samfunnets økonomiske strukturer på fundamentalt vis. Miljøprobleme er verdensøkonomiens, uønskede «løsunge», som banker på døren i stadig nye forkledning. Det trykket som skapes av målet «bærekraftig utvikling»-kombinert med nasjonale myndigheters mangel på styringsmuligheter overfor den globale økonomien, og enkeltmenneskets manglende handlekraft i forhold til

de politiske systemer – kan lettes ved å rette fokus mot individenes små handlinger, og vår påståtte utilstrekkelighet. Dermed passer det fint å innføre dogmet om at «vi må begynne med barna», i barnehagen og småskolen. Stakkars unger som må bære ansvarsbyrden for utslagene av en samfunnsinstitusjon innrettet på forbruk og vekst. Stakkars enkeltmennesket som har dårlig samvittighet fordi det ikke klarer å «gjøre nok». Ringer det ikke en bjelle når myndighetene i USA, etter terrorangrepet 11. september 2001, går ut og trygler befolkningen om å kjøpe varer og tenester, for at ikke samfunnsstrukturen skal bryte sammen?

Med befolkningen redusert til forbrukere, er det i dag nærmest opplest og vedtatt at økonomiske virkemidler er veien å gå for å nå miljøpolitiske mål. Fra tid til annen dukker det også opp en påstand om at dersom et menneske ikke er villig til å betale høye(re) miljøavgifter, er vedkommende mer opptatt av egen lommebok enn av miljøet. Dette er selvsagt ikke riktig. Man kan godt være svært opptatt av miljøet, og samtidig ikke ha råd til å betale høyere strømpriser, eller tåle lavere innetemperatur. Feilslutningen gir seg ofte utslag i en nedlatende innstilling fra miljøsektoren mot klagemål på for eksempel el-avgift og bensinpriser. Denne utbredte appellen til atferdsstyring via økonomiske virkemidler blir da i praksis vår tids skaleskjul for miljøfeltets tradisjonelle moralisme.

Avpolitiserings verste effekt er kanskje at mange borgere godtar miljøsektorens bebreidelser. Det ser ut til å eksistere en utbredt forestilling både hos leg og lærd om at befolkningen har mer enn nok innflytelse, og at vi allerede har det miljøfiendtlige samfunn som vi på vårt nåværende stadium er i stand til å skape. Men det er ikke gode grunner til å tro at de «rette holdninger» allerede er til stede i befolkningen? Det har for eksempel ikke vært vanskelig å få husstandene med på avfallssortering o.l. når mottakerapparatet er etablert. Problemet er at vi har svært liten innvirkning på utformingen av samfunnets infrastruktur.

Avpolitiserer bak et skinn av demokrati

Noen tror kanskje at den nye miljøpolitikken fra 1980- og 1990-tallet er et demokratiseringsprosjekt, fordi dens «visjoner» gjennomføres av begreper om «konsultasjon», «folkelig deltakelse», «medvirkning» og «samspill mellom sektorer». Det kan se ut som man har tatt et oppgjør med miljøfeltets demokratiske skeptiske innstilling. Sant nok preges den nye miljøpolitikken for bærekraftig utvikling som ble innledet av FN-rapporten Vår felles framtid («Brundtlandrapporten»), av globale mål med bred adresse til nasjonale myndigheter, industri og næringsliv. Men noe merkelig skjer i nedtrappingen fra FN-visjon til iverksettelse; av Agenda 21s vel 700 sider, har de tre sidene som angår dialogen mellom kommunale myndigheter og husstander – lokal Agenda 21 – fått nesten all oppmerksomhet fra norske myndigheter. Bærekraftig utvikling blir redusert til et anliggende for husholdninger.

Når norske myndigheter nå utarbeider en nasjonal strategi for bærekraftig utvikling i forbindelse med høstens FN-konferanse i Johannes-

burg, dukes det for en systematisk ansvarfraskrivelse fra myndighetenes side, og kompensasjon i form av individrettede tiltak. Tendensen er klart til stede i miljødepartementets innspill til Utenriksdepartementet, som har det endelige ansvar for den nasjonale strategien. På tross av at innspillet også appellerer til styrende myndigheter, foretas en ansvarsforskyvning til individets privatsfære i forslag til virkemidler. Det preges også av en paternalistisk omtale av befolkningen, der borgerdimensjonen mangler fullstendig.

I tråd med Agenda 21 mener miljøverndepartementet at en nasjonal strategi for bærekraftig utvikling bør utformes ved samspill mellom myndigheter, næringsliv, organisasjoner, og spesielt «de som vanligvis ikke dominerer debatten». Men det er ikke meningen at de «innvolverte» selv skal formulere hovedproblemer eller utfordringer.

Miljøverndepartementet anbefaler informasjon og forhåndsanalyser – deretter involvering: «Vi anbefaler at strategiarbeidet legger vekt på å beskrive dagens situasjon, trender og utfordringer og deretter vil ha en bredt anlagt konsultasjonsprosess...» Man søker å «sikre eierskap» og «forankringer» til målstyrte tiltak. Så langt er strategien klar: et ekspertstyrt scenario med selektivt samspill, der involvering skal lette gjennomføringen. Miljøverndepartementet foreslår pedagogiske vinklinger for appellen til befolkningen, og fokuserer på individet:

Forbruksrettet miljøpolitikk må til. Hvordan kan forbruket bli mer bærekraftig i et samfunn der storbrukerne blir heltene og identitet skapes gjennom kommersielle merkevarer? Bør forbruk, ressursbelastning og økologisk tenkning innarbeides i barnehagen og som skolefag? Det hevdes videre at fordi om kunnskap om årsakssammenhenger er vanskelig tilgjengelig, bør informasjonsstrategien appellere til egen interesse, ved å «knytte nærmere bånd mellom opplevd livskvalitet og miljø». Man – opplysningsmyndighetene – kan for eksempel «(...) vise til at helse er avhengig av et samfunn tilrettelagt for daglig mosjon, ren luft og vann (...)» osv. Strategiutkastene inneholder påfallende mye retorikk omkring helse og sunnhet, et moment som nylig er ført inn under miljøpolitikken område. Hva kan grunnen være til dette, hvis vi ser bort fra det banale, at slike sammenhenger skulle være ukjente, eller godene ikke ønsket, i befolkningen?

Virkningen av å innføre helse som en sentral dimensjon i begrepet «bærekraftig utvikling», er å forskyve oppmerksomhet mot sivilsamfunnets og individets anliggender. Ved å bedrive folkeopplysning om helse og velvære oppnår myndighetene at *middelet* i «miljøpolitikken» kan framstå som et *mål*. Miljøprobleme blir sekundære, og etter hvert usynlige, dersom myndighetene nå skal iverksette storstilte, helseretteprogrammer (røykeavvenning, vektreduksjon m.m.), i samarbeid med sivile organisasjoner og næringslivet. I Danmark, der «sundhetspolitikk» i stor grad har overtatt miljøsakens funksjon, skal helseretteprogrammer baseres både på frivillighet og forpliktelse på «felles verdier» – dvs. helse. «Godmodig» uthengning og stigmatisering er måten disse dimensjonene forenes på. Dersom dette blir modellen også her, vil vi få se at miljøprobleme privatiseres, mens «privatsfæren» etter hvert blir et tomt begrep.

Miljøverndepartementet viser ingen hemninger mot å plassere skyldbyrden i privatsfæren. I en appell om å motvirke overforbruk av ressurser heter det: «Hvordan kan vi bygge på like verdier for å skape identitet som brobygger mellom sosiale grupper og unngå identitetsbygging basert på gjengtilhørighet, rase, ghetto og/eller kommersielle merkevarer?» Her er problemstillingen og myndighetenes mandat blitt kraftig utvidet, til å omfatte det prinsipielt private spørsmål om tilhørighet. Det er nærliggende å tro at formuleringene er et uttrykk for dagdrømmer om omnipotens, eller bare dumskap. Dét ville imidlertid være å la seg lure. Myndighetene oppnår nemlig, ved å utvide problemstillingen til det absurde, å pulverisere sitt eget ansvar sammen, med enhver forventning om snarlige resultater. Også befolkningens handlekraft er fraværende – ikke på noe sted i Miljøverndepartementets innspill eller i Utenriksdepartementets utkast omtales folk som politiske subjekter

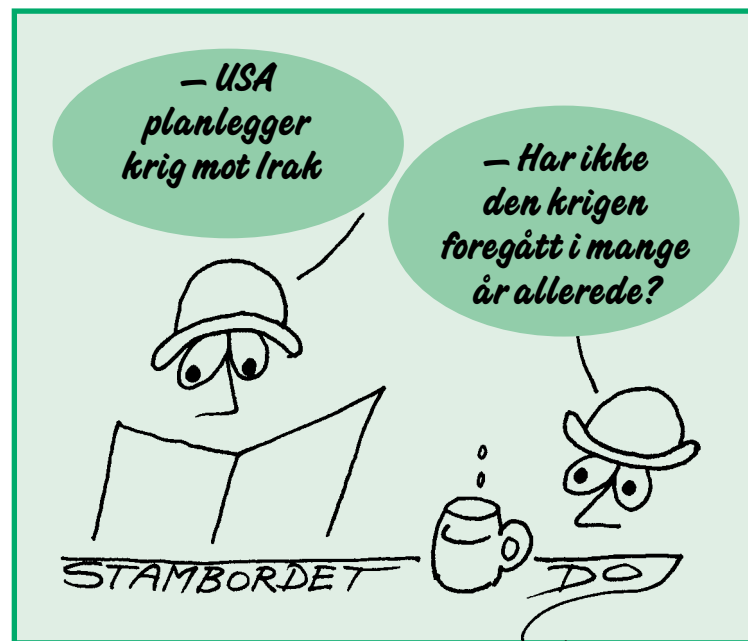
Liksom-involvering i en liksom-debatt

Strategiene for en global, bærekraftig utvikling kan i praksis bli en avpolitiserende ulv ikledd demokratiske fåreklær. Fåreklærne er folkelig medvirkning og deltakelse. Ulven er moralsk overbelastning og infantilisering av individet, samt økt innflytelse til administrasjonsstaten og dens forlengende arm: holdnings- og atferdsholdningen.

Bakgrunnen for at avpolitiserings nå kan passere under dekke av borgermedvirkning er to endringer som inntraff på 1980- og 1990-tallet. Det første er at befolkningen nå anses som myndighetenes kunder, og innflytelsen er kunderollens begrensede innvirkning. Like viktig er det at miljøhensyn nå er blitt diskursivt forenlige med alle andre hensyn: etikk, profitt og egeninteresse osv. Alle aktører er blitt «grønne», og det «lønner seg å tenke miljø». Disse endringene har gjort det vanskelig å trekke opp interessediskiller mellom sivilsamfunn, marked og stat. Premissene for kritikk, debatt og refleksjon er alvorlig svekket ved at alle interesser og hensyn tilsynelatende forenes i det markedsøkonomiske paradigmet. Det som bør bekymre oss mest ved «den nye enigheten» er at diskusjoner omkring samfunnsmessig mening har mistet mye av sitt begrepmessige grunnlag. Utviklingen bare ruller og går, til lettere bekymring både for statlige og private aktører. I mangel av systemkritiske perspektiver er det lettest å skule mot privat bevisstløshet og egoisme.

Involvering og konsultasjon kan brukes i styringsøyemed, for å gi en illusjon av legitimitet og eierskap. Når befolkningens adgang til å delta i den generelle samfunnsutformingens begrensning, svekkes også samfunnets endringsmuligheter – men myndighetene kan rapportere at tiltak er iverksatt uten å risikere samfunnsomveltning.

Den nye miljøpolitikken åpner på samme tid for skinnendemokrati og teknokratisk paternalisme, dersom sivilsamfunnet tilkjennes ansvar for å møte globale utfordringer, mens rommet for demokratisk utfoldelse innskrenkes. Det mest tragiske ved denne situasjonen er at miljømyndighetenes paternalistiske perspektiv og liksom-involvering skaper avstand, og på lang sikt kanskje fiendskap, mellom staten og subjektene.

Samfunnsliv

Redaksjon og ekspedisjon
6150 ØRSTA

Abonnement i hele Norden
Kr. 480,- pr år
kr. 240,- pr halvår

Annonsepris kr. 4,- pr mm
1. side kr. 4,50 pr mm

Abonnement kan tegnes
ved poststedene eller
direkte i ekspedisjonen

Sats og trykk:
Møre-Nytt, Ørsta